

ΑΝΘΩΝ

Ποικίλα οικογενειακά αγγαρεία

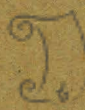
Ευκλειδεια δὲ 15 μέρη

Διενδυτὴ καὶ εὐδοκὴς Παναγιώτης Σ. Αβάρης

Ἔτος Β' Ἀπρ. 10-11 Πέριδος Β'

Ἐν Λονδῶν 30 Οὐλαβίου 15 Νοεμβρίου 1890

Συνεργάται: Κε. Ζεῦσαγος,



ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ



ΠΟΙΚΙΛΟΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ	ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
Ετησία προπληρωτ. Δρ. 4. Εξάμην. » Δρ. 2,50.	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Δ. ΑΒΟΥΡΗΣ	Ετησία προπληρ. φρ. χρ. 5. Εξάμην. » » 3.
Τιμή φύλλου λεπτά 20.		Τιμή φύλλου λεπτά 30.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ—Α' ΒΑΣΙΛΕΙΑΤΙΚΟ ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου—ΜΗΘΟΝΑΜΑΣ ὑπὸ Ἀνδρίου Α. Ἀβούρη—ΟΙ ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΙ (ἐκ τοῦ Δὸν Κιχώτου) Μετάφρασις ἐκ τῆς Ἰσπανικῆς ὑπὸ Παναγιώτου Κοκκόλη—Ο ΠΤΩΧΟΣ ΝΟΘΟΣ διήγημα μετάφρασις Διονυσίου Ἠλιακοπούλου—ΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΣ ὑπὸ Γεωργίου Δ. Μάνεση—Σ' ΕΝΑ ΞΕΝΑΚΙ ποίημα Διονυσίου Ι. Μάργαρη—ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ μυθιστορία Ὀκταβίου Φεγιά—ΤΟ ΡΙΠΣΚΕΠΙΝΡΙΟΝ—Γραμματοκιδώτιον, ἀγγελίαι κλπ.

ΔΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Ο ΑΝΘΩΝ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΣ

ΟΝΕΣ ΕΡΡΕΠΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΘΑ ΠΕΡΙΕΧΗ

ΔΥΟ Ή ΤΡΙΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

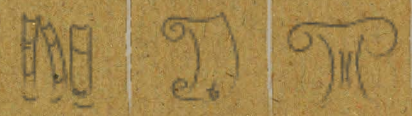
Προσωπογραφίαι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, νεκρῶν καὶ ζώντων—Ἔργα καλλιτεχνῶν ποικίλων παραστάσεων—Ἡθῆ καὶ ἔθιμα λαῶν—Τύποι περιεργότατοι—Ἀπόψεις τῶν ὀρασι-
τέρων πόλεων καὶ μνημείων—Εἰκόνες ἀναφερόμεναι εἰς ἱστορικά
γεγονότα εἰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ—ΤΑΞΕΙΔΙΑ—ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ὅπως μὴ ἐπέλθῃ οὐδεμία ἐλάττωσις τῆς ὕλης συνεπειᾶς τῆς εἰκονογραφήσεως τοῦ φύλλου θ' αὐξήσωμεν αὐτὸ κατὰ 4 σελίδας ἤτοι σελίδες 16 ἀντὶ τῶν μέχρι τοῦδε 12.
Ἐν γένει ἡ ἐκτύπωσις τοῦ φύλλου θὰ γίνεται διὰ ποικίλων χαρακτήρων καὶ καλλι-
τεχνικῶν κοσμημάτων ἐπὶ καλοῦ ἐστιλβωμένου χαρτοῦ, θὰ κοσμηθῇ δὲ καὶ διὰ χρω-
ματιστοῦ περικαλύμματος.

Τὰς νέας μεταρρυθμίσεις καὶ βελτιώσεις αἵτινες θὰ γίνωσιν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῆς ὕλης θ' ἀναγγελωμεν ἐν προσεγγεῖ φύλλῳ.

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ



ΑΙΒΑΣΙΛΕΙΑΤΙΚΟ

Ἰπὸ τοιοῦτον φέρεται τίτλον ἐν μικρὸν ἀπὸ τὰ ἐσχάτως συνεκδοθέντα Ποιητικὰ Ἔργα τοῦ κερκυραίου Γερασίμου Μακροῦ.

Ἡ ιδέα τοῦ ποιήματος εἶνε ἀπλουστάτη, ὅσον δύναται κοινή, ἀξία καὶ τοῦ πεζοτέρου ἀνθρώπου. Πρόκειται νὰ εὐχηθῇ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει μίαν κόρην καὶ τῇ λέγει· «Εἰς ἔτη πολλά. Πέρσου ἀγάπησες· φέτος σοῦ εὐχομαι νὰ πανδρευθῇς.»

Ἀλλὰ πῶς ἐκφράζει τὴν ιδέαν του αὐτὴν ὁ ποιητής; Τὸ πῶς τοῦτο, ὁ τρόπος· τούτῃστι τῆς διατυπώσεως, ἀποτελεῖ ὅλην τὴν οὐσίαν τοῦ μικροῦ καλλιτεχνήματος. Ἡ ἐκφρασις—ὅπως θὰ τὸ ἴδωμεν κατωτέρω—εἶνε ἡ μόνη του δύναμις. Ἀνευ αὐτῆς; θὰ ἦτο μία εὐχὴ ἀπλή, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀξιώσεως, ὅπως καὶ οἰονδήποτε ἄλλο ποίημα, γυμνούμενον τῆς καλλιτεχνικῆς του ἐκφράσεως, θ' ἀπέμενεν ἡ μία ἰδέα κοινοτάτη καὶ πολλὰκις ψευδὴς ἢ γελοία, ἢ μία κρίσις ἀπλῶς φιλοσοφική, ἢ μία διήγησις ἱστορική, ἢ μία ἀλήθεια ἐπὶ τέλους ἐπιστημονική. Ἐν τούτοις αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦσι ποσῶς τὴν οὐσίαν τῆς ποιήσεως, οὐ τῆς καλλιτεχνικῆς, ἢ ὅποια δὲν ἔστι ἄλλο παρὰ μία

Ἄν ἴδῃ τις φανῇ σκοτεινὴ καὶ ἀσυνείδητος, θὰ μ' ἐρωτήσετε βέβαια ἐν πρώτοις τί ἐννοῶ μὲ τὴν λέξιν ἐκφρασις· καὶ ἐπειδὴ ἴσα ἴσα φοβοῦμαι μήπως μὲ παρεξηγήσετε, σπεύδω νὰ σᾶς ἀπαντήσω. Οἱ ὁρίσμοί μου θὰ ἦνε καθαροὶ καὶ ἀπλοὶ· ἐν τῷ νῦν μ' ἐννοήσετε καλὰ, παρὰ νὰ ἐπιδείξω στρυφνότητα φιλοσοφικήν.

Ἐκφρασις εἶνε ἡ ἐξωτερικεὺς τῶν ιδεῶν μας. Ἐρ' ὅσον ἡ ἐξωτερικεὺς αὕτη προσβάλλει τὸν νοῦν μόνον τοῦ ἄλλου, διαφωτίζουσα ἢ πείθουσα, ἡ ἐκφρασις τότε λέγεται ἀπλή, καὶ ταύτης κἀμνομεν χρῆσιν ὅταν ἀνακοινώμεν τὰς εἰδήσεις μας, συντάττωμεν δικηγορίας καὶ ῥοθρα πολιτικά, ἢ ἀποδεικνύωμεν μαθηματικὰ θεωρήματα. Ἀλλὰ ἐρ' ὅσον ἡ ἐξωτερικεὺς ἀπευθύνεται καὶ πρὸς τὴν καρδίαν τοῦ ἄλλου, καὶ ἐκτὸς πάσης πειθοῦς ἢ διαφωτίσεως, προκαλεῖ τὴν συγκίνησιν, ἡ ἐκφρασις τότε λέγεται καλλιτεχνική καὶ ταύτης κἀμνοσι χρῆσιν οἱ δυνάμενοι ὅταν αἰνιγματικὰς ιδέας των, δηλ. λαξέωσιν ἀγάλματα, στιχοιργῶσι ποιήματα, γράφωσιν εἰ-

κόνας, ἀνεγείρωσι Παρθενῶνας καὶ συνθέτωσιν Οὐγενότους. Τὰ μέσα τῆς ἐκφράσεως διαφέρουσι, βλέπετε, παρ' ἐκάστῳ εἶδει τῆς καλλιτεχνίας. Ὅτι διὰ τὸν ἕνα εἶνε ὁ λόγος, διὰ τὸν ἄλλον εἶνε τὸ μάγμαρον, ἢ τὸ χρῶμα ἢ τὸ φωνόσημον. Ἡ διὰ τοῦ λόγου καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις εἶνε τὸ ἀντικείμενον τῆς ποιήσεως. Μία ιδέα ἀπλῶς μὲν ἐκφραζομένη γίνεται ἄρθρον πρωϊνῆς ἐφημερίδος, καλλιτεχνικῶς δὲ ποίημα. *) καὶ μόνος ὁ δυνάμενος νὰ τὴν ἐκφράσῃ τοιοιτοτρόπως εἶνε ποιητής, ἐν ᾧ ὁ συλλαμβάνων αὐτὴν ἦνε κοινὸς ἄνθρωπος, ἢ ἂν ἡ ιδέα του ἦνε ὑψηλοτέρως σφαιρική, φιλόσοφος. Ὁ ποιητής λοιπὸν μόνον ἐρ' ὅσον ὑφαίνει τὸ ἐνδυμα τῆς ιδέας του, ὥστε ν' ἀναπνῇ αὕτη πάνοπλος, μὲ τὴν ἐκφρασίαν της, εἶνε καλλιτέχνης· κατὰ δὲ τ' ἄλλα εἶνε φιλόσοφος, ἄνθρωπος σκεπτόμενος· δηλαδή ἡ ἐμπνεύμενος—καὶ ἡ ἐμπνευσις εἶνε μία σκέψις αὐτόματος—μηδαιμνός, μικρὸς ἢ μεγάλος φιλόσοφος, ἀνκλόγως τοῦ ὕψους τῶν ιδεῶν του.

Ἐκ τούτων ἔπεται πασιφανὲς ὅτι εἰς τὸν ποιητὴν ἐκείνῳ τὸ ὅποιον ὑπερισυνέει καὶ πρέπει κυρίως νὰ ἐπιζητῇται καὶ νὰ ἐκφρασθῇ ἐν ᾧ τὸν κντῖον εἰς τὸν φιλόσοφον οἰονδήποτε εἶδους ἐπικρατεῖ ἡ ιδέα. Τοῦτο ὁμῶς δὲν ἀποκλείει ἐννοεῖται ἕνα καλλιτέχνην νὰ ἦνε φιλόσοφος, ὅπως ἕνα φιλόσοφον νὰ ἦνε καλλιτέχνης. Ἐχομεν λοιπὸν ποιητὰς—φιλοσόφους καὶ φιλοσόφους—ποιητὰς. Παράδειγμα τοῦ πρώτου εἰμφοροῦμεν νὰ φέρωμεν τὸν Σόπενχάουερ, φιλόσοφον ἐκφραζόμενον καλλιτεχνικῶς, καὶ τοῦ δευτέρου τὸν Σουλλὺ Προυδῶμ, ποιητὴν συλλαμβάνοντα φιλοσοφικάτατα. Ἀλλ' ἐν τῇ κριτικῇ αὐτῶν ἐκτιμῇται ἡ μεταξύ των διαφορὰ—διαφορὰ τῆς ὁποίας δυστυχῶς ὀλίγοι καὶ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἀκόμη κριτικῶν ἀντιλαμβάνονται καθαρῶς—εἶνε ὅτι ὁ μὲν πρῶτος πρέπει νὰ κρίνεται ὡς πρὸς τὴν ιδέαν καὶ ὡς ἐκ περισσοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐκφρασίαν, ὁ δὲ δευτέρως ἐξ ἐναντίας. Ἀν ἀποστερήσῃ κανεὶς τῶν μεταφραστῶν ἢ μᾶλλον τῶν συνοψιστῶν, ὅπως

*) Περὶ τοῦ ἂν ὅλαι αἱ ιδέαι ἦνε ἐπιδεικτικαὶ καλλιτεχνικῆς ἐκφράσεως, καθὼς καὶ περὶ ἄλλων συναφῶν ἀποριῶν, ἀπέχω νὰ εἰπῶ ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ περιλήψει γνώμη· αἰσθητικῆς, τὴν ὅποιαν ἐπιφυλάσσομαι ν' ἀναπτύξω ἐν κἀσῃ λεπτομερεῖ ἐν ἄλλῳ τόπῳ καὶ ἐπ' ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ.

γίνεται συνήθως, τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκφράσεως τὸν Σόπενχάουερ, ὁ φιλόσοφος θὰ μείνῃ πάλιν φιλόσοφος· ἐν ᾧ ἡ ἀπογύμνωσις αὕτη ἂν ἐνεργηθῇ ἀσπλάγχχνως κατὰ τοῦ Σουλλὺ Προυδῶμ, ὁ ποιητής θὰ νεκρωθῇ παραχρῆμα καὶ οἱ σκελτοὶ τῶν ποιημάτων του θὰ προσβάλλωσι πλέον τὴν ἀντίληψίν μας ὥς παγετώδη φιλοσοφήματα, μηδεμίαν ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν αἰσθητικὴν συγκίνησιν, πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν.

Ἀλλὰ τί πρᾶγμα λοιπὸν εἶνε αὕτη ἡ λεγομένη καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις, ἡ τοιαύτην ἔχουσα δύναμιν καὶ τοσαῦτα ἐνεργούσα θαυμάσια; Ὁ ὁρίσμός· ἡ ἐκφρασις ἡ ἀποτελεσματικὴ πρὸς τὸ αἶσθημα καὶ προξενούσα τὴν καλλοιογικὴν συγκίνησιν—ὁ a posteriori τρόπον τινὰ δοθεὶς εἰς αὐτὴν, τὴν καθορίζει ἄρ' γε σαφῶς; Ὅχι νομίζω καὶ πρέπει νὰ δώσω ἄλλην, μᾶλλον συγκεκριμένην περὶ αὐτῆς ιδέαν.

Διὰ τοῦ ὅρου καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις δὲν ἐννοῶ μόνον ὅ,τι κοινῶς ὀνομάζομεν μορφὴν (Form). Ἡ μορφή ἀποτελεῖ μέρος, σπουδαιότατον ἂν θέλετε, τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκφράσεως, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ διὰ τοῦτο τὸ Α αὐτῆς καὶ τὸ Ω. Μορφή χωρισμένη ἐντελῶς μὲς ιδέας καὶ αὕτη μόνον ἀποτελοῦσα τὴν καλλιτεχνίαν, εἶνε ἀρχαίρεσις κνῆ, ἢ ὅποια μόνον εἰς ἐγκεφάλους παραδόξολογῶν ἠμπορεῖ νὰ ἐνοικήτῃ. Ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις εἶνε ἀπεναντίας αὕτη ἡ αἰσθητοποίησις, ἡ κατάλληλος παράστασις τῆς ἀρχικῆς ιδέας διὰ διαφόρων ἄλλων, ὁ τρόπος τῆς συμπλοκῆς τῶν διαφόρων αὐτῶν ιδεῶν, ἡ μεταξὺ των σχέσις, ὥστε νὰ διαδέχωνται ἀλλήλας κατὰ τάξιν, ν' ἀναδεικνύωσιν ὑπέροχον τὴν ἀρχικὴν, ν' ἀποτελῶσιν ἐν ὁργανικὸν σύνολον, ἐμφυχούμενον ἐν τῇ ἀρμονίᾳ. Ὅταν τοῦτο ὑπάρχῃ, ὅταν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀνελίσσεται μία ιδέα, ἡ ιδέα αὕτη ἔχει ψυχὴν, παράγει συγκίνησιν, εἶνε ποίημα, ἀνεξαρτήτως καὶ τοῦ μέτρου καὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας καὶ τῆς λέξεως καὶ τῆς διακρίσεως καὶ οἰονδήποτε ἄλλου ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν λεγομένην μορφήν. Ἡ μορφή λοιπὸν δὲν εἶνε ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις· ἀφοῦ μορφήν δύναται νὰ ἔχῃ—ὅπως ἠμπορεῖ κανεὶς εὐκόλως ν' ἀποδείξῃ—καὶ ἡ ἀπλή ἐκφρασις.

Ἀν ἀρπαίρεσθε ἀπὸ ἐν ποίημα τὴν μορφήν, τὸ μέτρον, τὴν ὁμοιοκαταληξίαν κτλ. τὸ ποίημα θὰ ἐξακολουθῇ νὰ εἶναι, νὰ συγκινῇ, ὅσοι δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν μορφήν. Ἡ μορφή δὲν εἶνε ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις· ἀφοῦ μορφήν δύναται νὰ ἔχῃ—ὅπως ἠμπορεῖ κανεὶς εὐκόλως ν' ἀποδείξῃ—καὶ ἡ ἀπλή ἐκφρασις.

Ἄλλὰ τί πρᾶγμα λοιπὸν εἶνε αὕτη ἡ λεγομένη καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις, ἡ τοιαύτην ἔχουσα δύναμιν καὶ τοσαῦτα ἐνεργούσα θαυμάσια; Ὁ ὁρίσμός· ἡ ἐκφρασις ἡ ἀποτελεσματικὴ πρὸς τὸ αἶσθημα καὶ προξενούσα τὴν καλλοιογικὴν συγκίνησιν—ὁ a posteriori τρόπον τινὰ δοθεὶς εἰς αὐτὴν, τὴν καθορίζει ἄρ' γε σαφῶς; Ὅχι νομίζω καὶ πρέπει νὰ δώσω ἄλλην, μᾶλλον συγκεκριμένην περὶ αὐτῆς ιδέαν.

Διὰ τοῦ ὅρου καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις δὲν ἐννοῶ μόνον ὅ,τι κοινῶς ὀνομάζομεν μορφὴν (Form). Ἡ μορφή ἀποτελεῖ μέρος, σπουδαιότατον ἂν θέλετε, τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκφράσεως, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ διὰ τοῦτο τὸ Α αὐτῆς καὶ τὸ Ω. Μορφή χωρισμένη ἐντελῶς μὲς ιδέας καὶ αὕτη μόνον ἀποτελοῦσα τὴν καλλιτεχνίαν, εἶνε ἀρχαίρεσις κνῆ, ἢ ὅποια μόνον εἰς ἐγκεφάλους παραδόξολογῶν ἠμπορεῖ νὰ ἐνοικήτῃ. Ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις εἶνε ἀπεναντίας αὕτη ἡ αἰσθητοποίησις, ἡ κατάλληλος παράστασις τῆς ἀρχικῆς ιδέας διὰ διαφόρων ἄλλων, ὁ τρόπος τῆς συμπλοκῆς τῶν διαφόρων αὐτῶν ιδεῶν, ἡ μεταξὺ των σχέσις, ὥστε νὰ διαδέχωνται ἀλλήλας κατὰ τάξιν, ν' ἀναδεικνύωσιν ὑπέροχον τὴν ἀρχικὴν, ν' ἀποτελῶσιν ἐν ὁργανικὸν σύνολον, ἐμφυχούμενον ἐν τῇ ἀρμονίᾳ. Ὅταν τοῦτο ὑπάρχῃ, ὅταν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀνελίσσεται μία ιδέα, ἡ ιδέα αὕτη ἔχει ψυχὴν, παράγει συγκίνησιν, εἶνε ποίημα, ἀνεξαρτήτως καὶ τοῦ μέτρου καὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας καὶ τῆς λέξεως καὶ τῆς διακρίσεως καὶ οἰονδήποτε ἄλλου ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν λεγομένην μορφήν. Ἡ μορφή λοιπὸν δὲν εἶνε ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις· ἀφοῦ μορφήν δύναται νὰ ἔχῃ—ὅπως ἠμπορεῖ κανεὶς εὐκόλως ν' ἀποδείξῃ—καὶ ἡ ἀπλή ἐκφρασις.

Ἄλλὰ τί πρᾶγμα λοιπὸν εἶνε αὕτη ἡ λεγομένη καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις, ἡ τοιαύτην ἔχουσα δύναμιν καὶ τοσαῦτα ἐνεργούσα θαυμάσια; Ὁ ὁρίσμός· ἡ ἐκφρασις ἡ ἀποτελεσματικὴ πρὸς τὸ αἶσθημα καὶ προξενούσα τὴν καλλοιογικὴν συγκίνησιν—ὁ a posteriori τρόπον τινὰ δοθεὶς εἰς αὐτὴν, τὴν καθορίζει ἄρ' γε σαφῶς; Ὅχι νομίζω καὶ πρέπει νὰ δώσω ἄλλην, μᾶλλον συγκεκριμένην περὶ αὐτῆς ιδέαν.

Διὰ τοῦ ὅρου καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις δὲν ἐννοῶ μόνον ὅ,τι κοινῶς ὀνομάζομεν μορφὴν (Form). Ἡ μορφή ἀποτελεῖ μέρος, σπουδαιότατον ἂν θέλετε, τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκφράσεως, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ διὰ τοῦτο τὸ Α αὐτῆς καὶ τὸ Ω. Μορφή χωρισμένη ἐντελῶς μὲς ιδέας καὶ αὕτη μόνον ἀποτελοῦσα τὴν καλλιτεχνίαν, εἶνε ἀρχαίρεσις κνῆ, ἢ ὅποια μόνον εἰς ἐγκεφάλους παραδόξολογῶν ἠμπορεῖ νὰ ἐνοικήτῃ. Ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις εἶνε ἀπεναντίας αὕτη ἡ αἰσθητοποίησις, ἡ κατάλληλος παράστασις τῆς ἀρχικῆς ιδέας διὰ διαφόρων ἄλλων, ὁ τρόπος τῆς συμπλοκῆς τῶν διαφόρων αὐτῶν ιδεῶν, ἡ μεταξὺ των σχέσις, ὥστε νὰ διαδέχωνται ἀλλήλας κατὰ τάξιν, ν' ἀναδεικνύωσιν ὑπέροχον τὴν ἀρχικὴν, ν' ἀποτελῶσιν ἐν ὁργανικὸν σύνολον, ἐμφυχούμενον ἐν τῇ ἀρμονίᾳ. Ὅταν τοῦτο ὑπάρχῃ, ὅταν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀνελίσσεται μία ιδέα, ἡ ιδέα αὕτη ἔχει ψυχὴν, παράγει συγκίνησιν, εἶνε ποίημα, ἀνεξαρτήτως καὶ τοῦ μέτρου καὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας καὶ τῆς λέξεως καὶ τῆς διακρίσεως καὶ οἰονδήποτε ἄλλου ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν λεγομένην μορφήν. Ἡ μορφή λοιπὸν δὲν εἶνε ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκφρασις· ἀφοῦ μορφήν δύναται νὰ ἔχῃ—ὅπως ἠμπορεῖ κανεὶς εὐκόλως ν' ἀποδείξῃ—καὶ ἡ ἀπλή ἐκφρασις.

ματα μετά πάσης επιμελείας περιτεχνημένα, άφογα ύφ' όλας τας ύλικας δός είπειν έπόμενους, εις τά όποια ό θετικός κριτικός δέν έχη τίποτε ώρισμένον νά κακίση. Καί έν τούτοις τά ποιήματα ταύτα—ώς παράδειγμα είμπορούμεν νά φέρωμεν έκ τών παρ' ήμιν πολλά—δέν έμψυχούνται, δέν συγκινούσιν. Έν ό τούναντίον άλλα έργα, παραμελούντα κάπως καί τής μορφής καί ένιχυού τής έκφράσεως, μέ πλημμελείς στίχους, μέ χαλαράν ευμετρίαν καί ήκρωτηριασμένα μέλη, έπιφέρουσι καί ούτως τό άποτέλεσμα τής συγκινήσεως, διότι έχουσιν εκείνο τό καί τι, την ζωήν, την πνοήν τών ποιητών του ταλάντου. 'Ως παράδειγματα δέ είμπορούν νά μας χρησιμεύσουν πολλά ποιήματα έκ τών του ήμετέρου Σολωμού.

Άς λάβωμεν τόρα ώς τελευταίον όλων τούτων παράδειγμα, διό τό επίκαιρον, την ιδέαν τής πρωτοχρονιάτικης εύχης πρός κόρην «νά πανδρευθῇ φέτος, άρ' ού πέρσιν πρωταγάπησε» καί άς ίδωμεν πώς έκφράζει αύτήν έν τοίς έπομένοις τετραστίχοις ό κ. Μαρκοράς:

Τή νύχτα έφες, όταν, ώραία παρθένα,
Λίγη έ Χρόνος ακόμα είχε ζωή,
Έν ό θωρούσε από τ' άστέρια έσένα
Στό νέο του Τέκνο άκούστηκε νά 'πῃ·

—Είνε ό κόσμος δικός σου· όλα ν' αλλάξης,
Νά φθείρησ όλα, ως δούλεσαι, είμπορείς·
'Ανίσως τέτοια κάλλη όμως περράξης,
'Ανθια καί χλόη ποτέ νά μή χερής.

Μνήμη γλυκειά τής εποχής μου άρίνω
έ λίγα στήθια χαραγμένα έγώ,
Γιατί στήν πρώτη άγάπη άνοιξα εκείνο
Πούνε καί τώρα ώσαν άγγέλου άγνό.

Μή με φθονῇ· όλόλαμπρη, μεγάλη
Θά μείνη πάντα ή φήμη σου στή γῆ,
'Αν, ως προλέω, γιά τό ξανθό κεφάλι,
Πλέξης του γάμου τό στεφάνι έσύ. *)

Δέν όμιλώ ούτε περί τής στιχουργίας μέ τό ήροσμένον μέτρον καί την άφογον όμοιοκαταληξίαν, ούτε περί τής γλώσσης, άγνῆς δημώδους γλώσσης, ρομείκης καί εις τύπους καί εις λέξεις, την όποίαν ό Μαρκοράς ήξεύρει νά γράφῃ θαυμασίως έντελῇ. 'Η μορφή δέν μ' ένδιαφέρει· τόσον θά σταματήσω όλίγον εις την ψυχήν τής μορφής αύτῆς, εις την καλλιτεχνικήν δηλαδή έκφρασιν.

Τό τάλαντον δέν τό βλέπομεν, τό αισθανόμεθα. 'Ο τι βλέπομεν είνε τά μέλη, τά όργανα του συνόλου, τό όποϊον ζωοποιεί ή άθά-

*) Γ. Μαρκορά Ποιήματα Έργα σελ. 220.

νατος πνοή. Μας άφαρπάζει έν αρχῇ ή πρωτοτυπία έν τῇ προσωποποιήσει τών δύο Ένιαντων. του άπερχομένου όμιλοδντος· πρός τόν διάδοχόν του· τά δέ τρία έπόμενα τετραστίχα φαίνονται ως τρεις όροι, οι μοναδικοί άν θέλετε πρός μείζονα δύναμιν, έκ τής διαθήκης θνήσκοντος πατρός· πρός τόν υιόν του. Τῷ δεικνύει άπό τ' άστέρια μίαν ξανθήν καί ώραίαν παρθένον, άγνώως έρωτευμένην, καί τῷ παραγγέλει δύο έπειγούσας παραγγελίας: νά φεισθῇ—Χρόνος καί αύτός πανδαμάτωρ, βασιλεύς που

Είνε ό κόσμος δικός του· όλα ν' αλλάξη
Νά φθείρη όλα, ως δούλεται, είμπορεί,—

νά φεισθῇ τής καλλονῆς τῆς, επί ποινη άνανθοῦς καί δυστυχημένης άνοιξεως, νεότητος, καί νά πλέξη τό στεφάνι του γάμου τῆς, έπ' άμοιβῇ φήμης λαμπρῆς καί μεγάλης. Τό πρῶτον εξαρτάται έκ του δευτέρου καί τ' άνάπαλιν· καί άνευ του γραμματικοῦ συνδέσμου τόν όποϊον θ' άπήγει ό κοινός όφθαλμός—καί ό όποϊος άλλας φοράς που ύπάρχει δέν συνδέει κατ' ούσίαν αναλόγως—τά τετραστίχα συνεχόνται εις τό βάθος τής έννοίας ως κρίκοι αλύσεως. 'Ανευ άνοιξεως, άνευ άνθέων, ό στεφανος δέν θά έπλέκετο βέβαια ώραίος, όπως ό γάμος δέν θα έτελειτο λαμπρός, άν ήλλοιοῦτο τῆς κόρης ή καλλονή. Καί τίς οίδε πάλιν μή δέν θά ήλλοιοῦτο, εάν καί φέτος διεψεύδοντο έπειγούσαι έλπίδες!...

Έξ άλλου τό ποιημάτιον είνε περιεκτικώτατον. Έκ τών όλίγων του δυνατῶν λέξεων είμπορεί κανείς ν' αναπλάσῃ όλην την τρυφερήν ιστορίαν. 'Η καρδιά τῆς κόρης ήσθάνετο διό πρῶτην φοράν τόν άγνότατον έρωτα. 'Ο Χρόνος θεωρεῖ τοῦτο έργον ιδιόν του, διεκδικῶν μνήμην άγάθῃν—δι' ού υποδηλοῦται τό αἶσθημα φυσικόν ως ή εύωδία άνοιγομένου άνθους, ως ή αναγκαία συνέπεια τῆς ηλικίας. 'Ητο γλυκύ μυστικόν, τό όποϊον έγνώριζεν εκείνη βέβαια, ό νέος πιθανώς—άξιος του ύμνουμένου έρωτος—ό ποιητής, καί όλίγαι άλλαι έκ τών στενῶν φίλων, ίσως μετά τών έραστῶν των. Αυτό μάς υποδηλοῦν οι στίχοι:

Μνήμη γλυκειά τής εποχής μου άρίνω
έ λίγα στήθια χαραγμένα έγώ,

δίδοντες καί μίαν ταχείαν εικόνα, άμυδράν ως εξ άναμνήσεως, του έπαρχιακοῦ βίου, χραιομένους δέ ως βίαις εις την έξαισίαν εκ-

φρασιν τών εύθύς έπομένων:

Γιατί στήν πρώτη άγάπη άνοιξα εκείνο
Πούνε καί τώρα ώσαν άγγέλου άγνό.

'Ητο λοιπόν άγνή καί τοιαύτη απέμεινε μετά τό αἶσθημα ή κόρη. Δι' όλίγων λέξεων ζωγραφείται άμιμήτως τόσον ώραία, καί ή μικρά αύτή ιστορία την αναβιβάζει επί τοιούτου ή θικού στυλοβάτου, ώστε μέ τόν στίχον:

Έν ό θωρούσε από τ' άστέρια έσένα,

άπορεί κατόπιν ό άναγνώστης άν ό ποιητής ύποδεικνύη άπλῶς τό αιθέριον σκήνωμα του Χρόνου, ή άν παραβάλλῃ ταμνηρότερον την κόρην πρός άστρον. 'Η σκοτεινότης αύτη τῆς έκφράσεως—τό ένιαχού ώραϊον ελάττωμα του Μαρκορά—αύξάνει τό γόητρον διό τῆς διπλῆς έννοίας, όπως προσθέτει εις την μογαλοπρεπή έκτασιν του ποιήματος ή παρασιώπησις του όνόματος τῆς κόρης, τό όποϊον ίσω; άλλος άδεξιώτερος ψάλτης θά έπρόδιδεν έδῶ, εις την θέσιν του θαυμασίου άπό τ' άστέρια γράφων κανέν πεζόν Μαρία μου, 'Ελένη μου, Μαργαρίτα καί καθεξῆς.

Τό τελευταίον τετραστίχον, τό κορύφωμα τών άλλων, είνε άληθῆς αποθέωσις—ή αποθέσις του έρωτος καί τῆς παρθένου. 'Η ιδέα φήμης λαμπρῆς καί μεγάλης ήτις θά ήκολούθει τόν νέον Χρόνον, άν αύτός ήνου την κόρην μετά του έκλεκτου τῆς, είνε ό τι πανηγυρικώτερον δύναται ό ποιητής νά έπινοήσῃ. Μόνον εκείνο τό μή με φθονῇς άν καί έχῃ ώραίαν σημασίαν, ήθελα νά μήν έκφράζεται αλλά νά λανθάνῃ, καθως καί τό προλέω νομίζω ότι θά ήτο καλλίτερον νά έλειπεν, όχι ως γλωσσικῶς παράτερον, αλλά διότι συγχίζει εις τόν νοῦν μου τόν Ποιητήν μετά του Χρόνου. 'Ο Χρόνος προλέγων έδῶ δέν μου άρέσει, έν ό άντ' αύτου υποθέσω προλέγοντα τόν εύχέτην ποιητήν, προσκρούω εις τό άτοπον τῆς θέσεως, διότι έδῶ ό χρόνος όμιλεῖ. Θά έπρωτίμων, διό νά λείψουν όλ' αύτά, τά όποια εις έμέ άπακούσουν, νά έδίδετο εις τό τελευταίον μέρος τύπος έντόνου παραγγελίας, συμφωνοτέρας καί πρός τό σύνολον, καί ν' άφίνετο τάχα εις τό μέλλον νά κοιθῇ ό νέος Χρόνος άν θά εφαινετο εύσεως ή πατήκους υίος!

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΑΡΚΟΡΑΤΙΟΣ
'Αλλά άν θέλῃς όλόλαμπρη, μεγάλη
Νά μείνη πάντα ή φήμη σου στή γῆ,
Πλέξε
καί έχω συμπληρώσει κατ' αυτόν τόν τύπον τό

τετραστίχον—όχι δά καί τόσω δύσκολον πράγμα!—άλλά δέν τό παραθέτω ολοκληρον, καλυόμενος υπό του δέου; εκείνου, τό όποϊον αισθάνεται κανείς πρό πάσης βεβηλώσεως. 'Αφίνω έκαστον άναγνώστην ν' άμαρτήσῃ κατ' ιδίαν.

'Ιδού διά ποίας τέχνης, δι' όποίων σχέσεων, ή άπλή άρχική ιδέα, ως έλεγον, έγένετο ποίημα καί απέκτησε δύναμιν, ύψος, μεγαλείον, ώραϊότητα, ιδανικόν, καί ό τι άλλο δύναται νά παραστήσῃ την γλυκειάν συγκίνησιν, την όποίαν εις τούς αισθητικῶς βέβαια μορφωμένους μεταδίδει. 'Αναγνώσατέ το άλλην μίαν φοράν καί θά ίδητε πως καί τό απλούστερον νόημα σαρκούμενον υπό τῆς τέχνης εις σώμα πλαστικόν, ώραϊόν, λαμβάνει ψυχήν έκτάκτου δυνάμεως. Εις αντίθεσιν δέ πρός τό μικρόν αύτό 'Αι-βασίλειάτικο άθυρμα, δέν θά κοπιάσετε πολύ νά εύρετε πολλά μεγάλα λεγόμενα ποιήματα, έπαινούμενα ως ύψηλοτάτων νοημάτων έμπλεα, ως πατριωτικά, έθνικά, φιλοσοφικά καί δέν ήξεύρω τί άλλο, τά όποια έν τούτοις ούδέν την έλαχίστην παράγουσι συγκίνησιν, ως δέν έχουσι τά πτώματα ζών, όσο πελώρια καί άν ήνε.

Είμαι βέβαιος ότι ένοήσατε τώρα, έκ τῆς μικρῆς αύτῆς αναλύσεως τί έννοῶ καλλιτεχνικήν έκφρασιν καί πως την χωρίζω από τῆς ιδέας καί από τῆς μορφῆς. 'Ο καλλιτέχνης πρέπει νά έχῃ κυρίως την δύναμιν τῆς έκφράσεως· αύτῆς, διό νά ήνε καλλιτέχνης. Μὲ τήνεύχῃν πρός κόρην επί τῷ νέῳ έτεί, άλλος κατώτερος ποιητής θά έγραφεν έν μέτριον στιχοῦργημα· έν ό Μαρκοράς, ό τόσονδεξιός, παρήγαγε, βλέπετε, άληθινόν καλλιτέχνημα. 'Ο Σολωμός, ποιητής δευτέρης τάξεως, θά τό έκαμνε βέβαια μέ μεγαλητέραν άξίαν, ό δέ Δάντης, ποιητής πρώτης τάξεως, άκόμη μέ μεγαλητέραν. 'Η άρχική ιδέα θά έμενεν έν τούτοις ή αύτή· ή δύναμις μόνον τῆς καλλιτεχνικῆς έκφράσεως θά παρήλασσαν, αύτή ή πρό παντός καθορίζουσα την άξίαν τών ποιητῶν. 'Ο Μαρκοράς είνε φιλόπατρις, πνευματιστής, φιλελεύθερος, εύσεβῆς, φιλογύνης, φίλερος, έθνικός, έστω, αλλά πρό πάντων καλλιτέχνης. Αι ιδέαι του, αι φιλοσοφικαί δός είπειν, δέν έχουν καμμίαν σημασίαν, καμμίαν έπιρροήν εις την καθαρῶς ποιητικήν του άξίαν, ούτε κρίνεται εις τό φωτοσιμένον καί άνεπηρέαστον κριτήριον έκ τῆς έντυπώσεως την όποίαν κάμνει, έκ τών περιστάσεων τών όποίων έπωφελεῖται, έκ τῆς φήμης την όποίαν έχει. Μή δέν θά ήτο καλλιτέχνης έπίσης μέγας, άν άπεναντίας ήλέγχετο ύλιστής, τυραννικός, άσεβῆς, μισογύνης, δύσεως

ἢ ἀνθεθνικός κοσμοπολίτης; Μόνον ἐν τοιούτῃ περιπτώσει δὲν θὰ ἐσπευδον βιάσθαι νὰ τῷ προσάψωσιν οἱ ἀμαθεῖς τὸν τίτλον ἐθνικοῦ ποιητοῦ, ὁ ὁποῖος κληιδωθεῖς μὲ ἀνξίαν κεφαλῆς, δὲν κάμνει πλέον ἐντύπωσιν οὔτε εἰς τὸν ἀληθῆ καλλιτέχνην, οὔτε εἰς πάντα καλῶς γνωρίζοντα οὗτοι.

Ἀφοῦ ἡ Τέχνη ἦνε σήμερον ἀνεξάρτητος Θεότης, μὴ ἐξυπηρετοῦσα οὐδ' ὀρεῖλους νὰ ἐξυπηρετῇ ἄλλο τι ἐκτὸς ἐαυτῆς—l'art pour l'art—ἀρκεῖ νὰ ἦνε κανεὶς ποιητῆς, διὰ νὰ ἦνε καὶ ἐθνικός.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Δ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΜΠΟΝΑΜΑΣ

—Αὔριο ἡ Εὐανθία μας κλεῖ δώδεκα χρονῶ, ἀλήθεια; ἔλεγε ταπεινοφώνως εἰς τὴν σύζυγόν του νεαρὸς ἀνὴρ, φιλοσόφως παρατηρῶν μικρὰν κόρην, ἥτις ἐκοιμάτο ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς.

—Ναί, τῷ ἀπῆντησε καὶ ἀφῆκε ἐπὶ τῶν γονάτων τὸ ἐργόχειρόν της, διὰ νὰ παρατηρήσῃ καὶ ἐκείνη τὴν κοιμωμένην θυγατέρα τῆς.

—Αἱ! ἐφέτο τὴν πρωτοχρονιά, θὰ τῆς κάμω μποναμά, ὅχι πλειὰ κούκλαις, ἀλλὰ πρᾶγμα ἀξίως, γιὰ νὰ μὲ θυμᾶται αἰώνια.

—Καὶ τί, σὲ παρακαλῶ;

—Ἀίγι ὑπομονὴ κι' εἰς ἓνα μῆνα βλέπεις, μειδίων ὑπέλαβε καὶ ἀποθέσας ἐλαφρὸν φίλημα ἐπὶ τοῦ παρθενικοῦ μετώπου τῆς κόρης του, ἐξῆλθε σιγὰ ἐκ τοῦ δωματίου.

Ἐν μόνον τέκνον ἀπέκτις τὸ εὐτυχὲς ἐκεῖνο ζεῦγος, τὸ ὁποῖον εἰλικρινῶς ἠγαπᾶτο καὶ τὸ τέκνον αὐτὸ, συνεπλήρου ἅπασαν τὴν εὐτυχίαν τῶν νεαρῶν συζύγων, καὶ ἀπασχόλει ὅλον τὸν γαληνίως διαρρέοντα βίον των. Ἡ μικρὰ Εὐανθία, μὲ τοὺς μεγάλους μαύρους ὀφθαλμούς της, τοὺς σκιαζομένους ὑπὸ μακρῶν βλεφαρίδων, μὲ τὴν ὑπόξανθον κόμην της, ἥτις ἐκυμάτιζεν, ὡς χαίτη λέοντος, ἐπὶ τοῦ αὐχένος της καὶ μὲ τὸ μικρὸ στοματάκι της, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου πάντοτε ἐπλανᾶτο γλυκὺ καὶ ἀθῶον μειδίαμα, ἦτο τὸ εἶδωλον τῶν γονέων της. Καὶ τί δὲν ὠνειροπόλουν διὰ τὴν μικρὰν ἐκείνην κόρην! Ἐπ' αὐτὴν δὲν ἐπὶ τὴν μέλλον βασιλίσσης καὶ ἐδάκρυζον σχεδὸν ἐκ τῆς χαρᾶς, σκεπτόμενοι τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν γυνὴ πλέ-

ον ἡ Εὐανθία των, θὰ ἐκίνει τὸν γενικὸν θαυμασμόν καὶ θὰ ἐγένετο νύμφη, περιζήτητος.

Ἀνυπομόνως λοιπὸν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἐκείνης, περιέμενε τὴν πρωτοχρονιά ἡ μήτηρ τῆς μικρᾶς, διὰ νὰ ἴδῃ τί πολύτιμον πρᾶγμα θὰ ἐδώριζε τῆς Εὐανθίας ὁ πατήρ της. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ἐξαφνα, ἡ Εὐανθία ἐγύρισε ἀπὸ τὸ σχολεῖον κακοδιάθετος καὶ βήχουσα, δὲν ἀνησύχισαν ὅμως καὶ πολὺ οἱ γονεῖς της, νομίσαντες ὅτι δὲν ἦτο τίποτε καὶ πρὸ πάντων ἡ μήτηρ της, ἥτις μακρὰν πάσης κακῆς ὑπονοίας, ἐσκέπτετο ζωηρότερον τὸ πατρικὸν δῶρον, ὅσῳ ἡ πρωτοχρονιά ἐπλησίαζε. Δυστυχῶς ὅμως τὴν ἐπιούσαν ἡ βῆξ ἐγένετο ἰσχυροτέρα, τὸ μέτωπον καὶ αἱ χεῖρες τῆς κόρης ἔαιον καὶ ἐκρίθη ἀναγκαῖα ἡ ἐπίσκεψις τοῦ ἱατροῦ, ὁ ὁποῖος μόλις ἐξήτασε τὴν ἀσθενῆ συνοφρυώθη.

—Γιατρὲ, τί ἔχει; σχεδὸν κλαίουσα τὸν ἡρώτα ἡ δυστυχὴς μήτηρ, ἥτις ἐλησμόνησε πλέον καὶ δῶρα καὶ ὅλον τὸν κόσμον διὰ μίαν στιγμὴν.

—Μπᾶ! μὴ φοβεῖσαι, δὲν εἶνε τίποτε, σὲ ἴγαις μέραις θᾶνε καλὰ, καθησυχάζων αὐτὴν εἶπεν ὁ ἱατρὸς ψευδόμενος, διότι εἶχε προσβάλλῃ τὴν Εὐανθίαν ὀξεία περιπνευμονία, ἥτις γοργῶς ὠδήγει τὸ τρυφερόν πλάσμα πρὸς τὸν τάφον.

Αἱ ἡμέραι παρήρχοντο, ἡ πρωτοχρονιά ἐπλησίαζε... καὶ ἡ κατάστασις τῆς Εὐανθίας ἐχεροτέρειεν. Ἡ πελπίς ἡ ἀτυχὴς μήτηρ, καθημένη παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῆς πασχούσης κόρης της, τὴν ἐφίλει, τὴν ἐθώπευε, τῇ ἔλεγε τρυφερὰς λέξεις, μήπως ἴδῃ ἐπὶ τῶν ὤ-

κρῶν χειλέων της, νὰ ἐπανθῇ καὶ πάλιν τὸ διὰ παντὸς σβεσθὲν μειδίαμα... ἀλλὰ τίποτε, ἡ Εὐανθία ἦτο προωρισμένη δι' ἄλλον κόσμον.

Ἦλθε καὶ ἡ παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιάς καὶ ὁ θόρυβος, τὸν ὁποῖον ἔκαμνον κάτω εἰς τὸν δρόμον τὰ παιδία μὲ τὰ διάφορα παιγνίδια των, ἔφθανε καὶ μέχρι τῆς ἀσθενοῦς, ἥτις μὴ δυναμένη νὰ συμμερισθῇ τὴν χαρὰν τῶν ὀμηλικῶν της, ἐξέτεινε ἱκετευτικῶς τὰς μικρὰς αὐτῆς χεῖρας πρὸς τοὺς παρισταμένους ἐν θλίψει γονεῖς της, τοὺς περιέβαλλε μὲ βλέμμα ὕγρον καὶ ἀπελπι καὶ ἡμικερθεῖσα εἶπε μὲ θνήσκουσαν φωνήν:

—«Ἐλᾶτε νὰ σᾶς φιλήσω...»

Ἦτο τὸ τελευταῖον φίλημα, τὸ ὁποῖον ἀντήλλασσον γονεῖς καὶ τέκνον!

Ἐν μιᾷ στιγμῇ ἡ εὐτυχία τῶν νεαρῶν συζύγων κατέρρευσε, τὰ ὄνειρά των διελύθησαν καὶ ἡ γαληνίος ζωὴ των μετεβλήθη εἰς αἰωνίαν θλίψιν. Το εἶδωλον τῆς λατρείας των συνετρίβη, ἡ φαιδρύνουσα τὰς ἡμέρας των ἐλπίς ἐξέλιπεν... ἡ Εὐανθία των, διὰ τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν ἐπερίμενον τοιαύτην τύχην, ἀπέθανε!...

Μετὰ χαρᾶς ὁ κόσμος ἐχαιρέτα τὴν ἀνατολὴν τοῦ νέου ἔτους καὶ ὄλαι αἱ μητέρες ἠύχοντο χρόνια πολλὰ εἰς τὰ παιδία των, πλὴν μιᾶς, ἥτις γονυπετῆς παρὰ τὸ πτώμα τῆς θυγατρὸς της καὶ, ὡς τρελλή, τύλλουσα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της, ἐθρήνει καὶ ἔλεγε:

—Εὐπνα, παιδάκι μου, σήμερα εἶνε πρωτοχρονιά καὶ σὲ λίγο θὰ σοῦ φέρῃ ὁ πατέρας σου τὸν μποναμά σου...

Καὶ πράγματι, μετ' ὀλίγον ἀνοίγεται μετὰ θορύβου ὀλόκληρος ἡ θύρα τοῦ νεκρικοῦ θαλάμου, καὶ εἰσάγουσι λευκὸν φέρετρον.

Μόλις τὸ εἶδεν ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἀνετινάχθη ἐξέτεινε τὰς χεῖρας πρὸς τὴν νεκρὰν κόρην της καὶ φωνάξασα ἐν ἀλ. λοφροσῶν:

—Ὁ μποναμάς σου, Εὐανθία!... ἐπесе λιπόθυμος.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΑΝΑΡΤΗΣ Α. ΑΒΟΥΡΗΣ.
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΟΥ

ΕΠΙΣΙΟΔΙΟΝ ΑΝΕΜΟΜΥΛΩΝ

Πορευόμενοι διέκριναν τρέκοντα ὡς τεσσάρων ἀνεμομύλους, ἐστημένους ἐν τῇ πεδιάδι ἐκείνῃ, οὓς ἄμα ἰδὼν ὁ Δὸν Κιχώτης, ἀνέκραξε πρὸς τοὺς ὑπάσπιστόν του. Ἡ τύχη καθοδηγεῖ τὰ θήματά μας καλλίτερον παρ' ὅσον ἐπιθυμοῦμεν, διότι βλέπει; ἐκεῖ πέρα, φίλε Σάντζο Πάνθα, ὅπου διακρίνονταί τριάκοντα καὶ κατὰ περιστότεροι ἀγέρωγαι γίγαντες, μὲ τοὺς ὁποίους ἐγὼ διαλογίζομαι νὰ συνάψω μάχην καὶ νὰ τοῦ; φονεύσω ὅλους, καὶ ἀπὸ τῶν ὁποίων τὰ λάφυρα ἡμεῖς; θὰ ἀρχίσωμεν νὰ πλουτοῦμεν. Καὶ γὰρ εὐλογημένος εἶναι ἀγὼν καὶ μεγάλη πρᾶξις θεῖα νὰ ἐξελίξῃ καὶ νὰ τόσον κακὰ φυλὴ ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.—Τί γιγάντες; εἶπεν ὁ Σάντζο Πάνθα.—Βρεῖνοι, καὶ τοῦ; βλέπει; ἐκεῖ πέρα, ἀπῆντησεν ὁ κύριός του, μὲ τὰ μακριὰ χεῖρα, σχεδὸν δύο μίλια μακρὰν ἀπ' ἐδῶ.—Πρόσεξε, ἀφῆντη, ἀπῆντησεν ὁ Σάντζο, γιὰτί ἐκεῖνοι ποῦ φαίνονται καὶ πέρα δὲν εἶναι γιγάντες, παρὰ ἀνεμομύλοι, καὶ ἐκεῖνα, ποῦ νομίζεις χερούκλαις, εἶναι τὰ φτερά, ποῦ τὰ γυρίζει ὁ ἀέρας καὶ στρέφουσι τὴ πέτρα τοῦ μύλου.—Φαίνεται καλὰ, ἀπῆντησεν ὁ Δὸν Κιχώτης, ὅτι πολὺ ὀλίγον καταλαβάνεις ἀπὸ τυχοδιωκτικῆς συναντήσεως. Αὐτοὶ σοῦ λέγω εἶναι γίγαντες, καὶ, ἂν φοβεῖσαι κόψ' το λάσπη, καὶ θέσου ἐκτὸς μάχης, διότι ἐγὼ θέλω νὰ κατέλθω μὲ αὐτοὺς εἰς θηριώδη καὶ ἄνισον ἀγῶνα. Καὶ τοῦτο λέγων ἐκέντησε τὸν ἵππον τοῦ Ροθινάντην, μὴ προσέχων εἰς τὰς φωνὰς, ἃς ὁ ὑπάσπιστός του Σάντζος πρὸς αὐτόν, ἀπηύθυνε κρᾶζων ὅτι ἀναμφιβόλως ἦσαν ἀνεμόμυλοι καὶ ὅχι γίγαντες. ἐκεῖνοι, οὓς ἔτρεχε νὰ προσβάλῃ. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐπήρχετο τοσαῦτο πεπεισμένος ὅτι ἦσαν γίγαντες, ὥστε οὔτε τὰς κραυγὰς τοῦ Σάντζου ἤκουεν, οὔτε προσεῖχε νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει, ἂν καὶ ἦδη εὐρίσκειτο πλησιέστατα αὐτῶν, ἀπ' ἐναντίας προέβαινε λέγων στεντορεῖα φωνὴ μὴ φεύγετε, φαυλόδια καὶ ἀχρεῖα πλάσματα, καὶ ἰδοὺ εἰς μόνον, ἰππότης ἐρχεται νὰ σᾶς κτυπήσῃ....!»

Προσδραμών τέλος ὁ Σάντζο Πάνθα πρὸς τὸν κύριόν του εἶπεν αὐτῷ. Δὲν σᾶ; λέγα γὰρ ἀφῆντη, νὰ παραιτήσῃς καλὰ τί κάμεις, γιὰτί δὲν ἦταν ἄλλο παρά ἀνεμομύλοι καὶ μὲ τὸ Θεὸ καθένας εἰμπορεύσας νὰ τὸ καταλάβῃ, φθάνει νὰ μὴν ἦταν στρατός.—Σιώπα, φίλε Σάντζο, ἀπῆντησεν ὁ Δὸν Κι-

χώτης, διότι τὰ πράγματα τοῦ πολέμου περισσότερο δλων εἶναι ὑποκείμενα εἰς ἀδιακόπους μεταβολάς. Ὅσο περισσότερο τὸ συλλογίζομαι, τόσο περισσότερο πειθομαι, ὅτι ἐκεῖνος ὁ σοφὸς φρεσίων, ὅστις μοῦ ἐκλεψε τὰ βιβλία καὶ τὰ μηχανήματά μου, μετεβαλὼν αὐτοὺς τοὺς γίγαντας εἰς μύλους, ἵνα μοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν δόξαν τῆς νίκης, τόση εἶναι ἡ κατ' ἐμοῦ κακεντρέχεια του, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὀλίγην δύναμιν θὰ ἔχουν τὰ πονηρὰ σχέδιά του μπροστὰ εἰς τὸ ἀνδρειωμένον μου σπαθί.—Ὁ θεὸς νὰ τὸ φέρῃ δεξιᾷ, ἀπῆντησεν ὁ Σάντζος, καὶ βοηθῶν αὐτὸν νὰ ἐγερθῇ, κείμενον ἐκτάδην μὲ συντετριμμένον τὸ ἀκόντιον, ἀνεβίβασεν εἰς τὸν Ροθινάτην, ὅστις εὐρίσκετο καὶ αὐτὸς εἰς κακὰ γάλια καὶ οὕτως ἠκολούθησαν τὴν πορείαν των.

Ἀπὸ 'κεῖνο, ποῦ βλέπω, φίλτατε Σάντζο, αὐτοὶ ποῦ ἔρχονται δὲν εἶναι ἱππῶται, ἀλλὰ κρεμανταλάδες καὶ χυδαῖοι· αὐτὸ 'σ τὸ λέγω, γιατί εἴμπορεῖς νὰ μὲ βοηθήσῃς ὥστε νὰ λάβωμε ἐκδίκησιν διὰ τὴν προσβολὴν ποῦ 'μπροστὰ μας αὐτοὶ ἔκμαν 'σ τὸ Ροθινάτην.—Τί διάολο ἐκδίκησιν νὰ κάμωμεν, ἀπῆντησεν ὁ Σάντζος, ὅφ' οὗ αὐτοὶ εἶναι περισσότεροι ἀπὸ εἴκοσι, καὶ ἐμεῖς εἴμαστε δύο, καὶ, ἀνὰ θελῃς μάλιστα, ἕνα; καὶ 'μίσος;—Ἐγὼ, βρε, κἀνὼ γιὰ ἑκάτ', ἀπεκρίθη ὁ δὲν Κιχώτης, καὶ, χωρὶς νὰ εἴπῃ ἄλλα περισσότερα, ρίπτει τὴν χεῖρα εἰς τὸ ξίφος του καὶ ἐφορᾷ κατὰ τῶν ἀγωγιάτῶν ἀλλ' οὗτοι τότε ἤρχισαν νὰ ρίπτωσι κατὰ τοῦ ἐξόχου ἱππότη καὶ τοῦ ὑπασπιστοῦ καὶ τι πλακιάς, ὥστε τοὺς ἐξάπλωσαν καὶ τοὺς δύο 'στὴ γῆ.—Πρῶτος συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν ὁ Πάνθας, ὅστις, βλέπων ἑαυτὸν πλησίον τοῦ κυρίου του, μὲ λιγωμένην φωνὴν καὶ κλυθυσμῶν εἶπεν· Ἄχ, ἀφέντη σὶδρ Χισώτη, ἀφέντη σὶδρ Χισώτη!—Τί ἀκούς; ἀδελφέ μου Σάντζο, ἀπῆντησεν ὁ δὲν Κιχώτης, μὲ τὴν αὐτὴν θλιβεράν καὶ πονεμένην φωνήν.—Ἦθελα... ἂν ἦταν δυνατόν... 'στὴ ἀφεντὶ σου... νὰ μοῦ δώσῃς, ἀπεκρίθη ὁ Πάνθας, δύο σταλαμματαῖς ἀπὸ 'κεῖνο τὸ ποτὶ τοῦ πανούργου Μπλάς, ἂν τῶχης αὐτοῦ 'στὴ τζέπη σου... Αὐτὸ ποῦ γιὰτρέβει τὴν πληγαίς, ἴσως γιὰτρέβει καὶ τὰ κοκκαλιττακάσματα.—Εἶθε νὰ τῶχα μὲζῇ μου, καὶ μὲνε, ἀπῆντησεν ὁ δὲν Κιχώτης· ἀλλὰ σοῦ ὀρκίζομαι Σάντζο, 'στὸ λόγο τοῦ πλανοδίου ἱππότη, τὸ χέρι νὰ μοῦ κόψουν, ἂν 'σὲ δύο 'μέραις· ἐγὼ δὲν θάχω τὸ ποτὶν, σὶὰ χέρι μου. Ἀλλὰ ἐπειτὰ ἀπὸ πόσις 'μέραις, ἀφέντη, σοῦ φαίνεται; ποῦ θὰ μπορέσωμε νὰ κρατηθῶμε; τὰ

ποδάρια μας; ἠρώτησεν ὁ Πάνθας.—Ἔρω νὰ σοῦ πῶ, ἀπῆντησεν ὁ κατατασκιμένος ἱππότης, ὅτι δὲν εἴμπορῶ νὰ τοῦ προσδιορίσω πότε. Ἀλλὰ τί νὰ σοῦ κάμω, καὶ μὲνε ἐγὼ ἔχω ὅλο τὸ λάθος, γιατί δὲν ἔπρεπε νὰ θάλω χέρι 'στὸ σπαθί ἐναντίον ἀνθρώπων, ποῦ 'δὲν ἦταν ντυμένοι ἱππῶται (cabbaleros), ὅπως ἐγὼ, καὶ πιστεύω ὅτι, πρὸς ποιήν, ἐπειδὴ παρέβηκα τοὺς ἱπποτικούς νόμους, ἐ θεὸς τῶν πολέμων ἠθέλησε νὰ μὲ τιμωρήσῃ· προσέτι σὲ εἶδοποιῶ Σάντζο, ὅτι, καὶ ὅταν ἀκόμη μὲ ἰδῇς 'στους μεγκλειτέρους κινδύνους τοῦ κόσμου, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ βγάλης τὸ σπαθί σου καὶ νὰ μὲ ὑπερσπίσῃς, ἐκτὸς ἂν εἶ ἐχθροί μου εἶναι μπᾶσσι πόπολο, διότι τότε σοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ἐλθῇς εἰς ὑπεράσπισίν μου. Ἀλλ' ἐάν εἰ ἐρχόμενοι εἶναι ἱππῶται κατ' οὐδένα τρόπον σοῦ ἐπιτρέπεται οὔτε σοῦ συγχωρεῖται ἀπὸ τοῦς ἱπποτικούς νόμους νὰ μὲ βοηθήσῃς, ἐάν δὲν ἦται ἐνδυμένος ἱππότης. Ὡ, μείνε ἡσυχος, ἀφέντη, ἀπῆντησεν ὁ Πάνθας καὶ σ' αὐτὸ τὸ ἄθρο θὰ σὲ ὑπακούσω εὐπειθέστατα. Ἐξ ἄλλου, ἀφέντη, ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος φιλήτοχος, καὶ δὲν μ' ἀρέσει νὰ ἀνακτώνωμαι σὲ δαρυοὺς καὶ σὲ μαλώματα. Ἀλλὰ, ὅταν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπερασπίσω τὸ ἄτομά μου, δὲν κυττάζω γὰρ αὐτοὺς τοὺς νόμους, ποῦ μοῦ πες, διότι ὅλοι οἱ θεῖκοι καὶ ἀνθρώποι νομοὶ συγχωροῦν νὰ ὑπερασπίζεσαι καὶ τὸν ἑαυτοῦ. ὅταν κινδυνεύῃ. Δὲν λέγω τὸ ἐναντίον, εἶπεν ὁ δὲν Κιχώτης, ἀλλὰ ἐκεῖνο ὅπου σοῦ πες νὰ ἐνθωληθῇς καλὰ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐλθῇς εἰς βοήθειάν μου ἐναντίον ἱπποτῶν, καὶ ὅτι πρέπει νὰ θέσῃς χαλινὸν εἰς τὰς γενναίας σου ὑπὲρ ἐμοῦ ὀρμάς. Σοῦ λέω ναι, ἀφέντη, ἔτσι θὰ κάμω, καὶ θὰ τὴ βαστάξω τῶς καλὰ αὐτὴ τὴ διαταγὴ, ὅπως φυλάω 'στὸ χωρὶ μου τὴ Κυρικῇ.

(Μετάφρασις ἐκ τῆς Ἰσπανικῆς)

ΠΑΝΑΓ. ΚΟΚΚΟΛΗΣ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΣ ΑΝΘΩΝ

Σπουδαῖαι βελτιώσεις

ΤΑ ΝΕΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΜΑΣ ΕΙΝΕ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΜΑΤΑ

Ἀναγνώσατε πάντες τὴν νέαν καὶ εἰκονογραφημένην ἀγγελίαν μας ἥτις περιλαμβάνει ἐν ἐκτάσει ὅλας τὰς βελτιώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις.

Ὅστις ἐκ τῶν συνδρομητῶν μας ἐγγράφῃ δύο νέους συνδρομητὰς θὰ λάβῃ δωρεάν καλὴν ἑορταστικὴν ἐκτύπωσιν.

Ὅδε μὴ αἰτήσεις συνδρομῆς λαμβάνεσθαι ὑπὸ ὅφιν ἂν δὲν συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου.

Ο ΠΤΩΧΟΣ ΝΟΘΟΣ

Οὐδέποτε ἡγάπησε· ἡγνῶει τὸ μειδίαμα, τὸ φίλημα καὶ τὸ μητρικὸν δάκρυ· οὐδέποτε ἡκαρδία του ἠθάνθη τοὺς γλυκεῖς ἐκείνους παλμούς, διὰ τὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ σοῦζγου, τοῦ πατρός· οὐδ' ἐδοκίμασε τὰς συγκινήσεις φιλικῶν ἐναγκαλισμῶν! Οὐδεὶς ποτε τῷ ὠμίλησε περὶ πατρίδος, περὶ κοινωνίας, περὶ τῆς καταγωγῆς του. Μίαν σκοτεινὴν νύκτα, νύκτα ἐγκλήματος, ἐνεγράφη ὁρῆς εἰς τοὺς καταλόγους τοῦ νοθοτροφείου, ὅπου τὸ μετέφερε γυνὴ τις... ἡ μήτηρ του! Ἐκ τοῦ ἀσύλου ἐκείνου τῶν ἀποβλήτων ἐξῆλθε μίαν ἡμέραν, ἐμπιστευθὲν εἰς οἰκογένειάν τινα γεωργῶν. Ἐκεῖ ὡς ἀρχαῖος δοῦλος, ἔδρεχε δι' ἰδρῶτος τὴν κοπιώδη ἐργασίαν, τρώγων πάντοτε τὸν ἄρτον τοῦ πόνου, κλίνων ταπεινῶς τὴν κεφαλὴν εἰς τὸν ἐγώισμόν καὶ τὰ σκώμματα τῶν ἀπανθρώπων δεσποτῶν του, μισῶν ἑαυτὸν, μισῶν τὸν ἄνθρωπον!

Ἐθαύμασε ποτε καὶ αὐτὸς τὴν χαρὰν καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ δύσιν θερινῆς ἡμέρας, καὶ ἠσθάνθη τρέμοντα τὰ μέλη του, πρὸ τῆς ὀργῆς τῆς καταιγίδος! Ὑπεμειδίασε καὶ συνεκινήθη πρὸ τῆς ἐρωτικῆς μαγείας τῆς πλάσεως καὶ κατηράσθη τὴν τύχην!

Ὁ δὲ δούλος εἶχεν εἰς τὴν καρδίαν του φρικτὴν σωρείαν ἐπιθυμιῶν, πόθων καὶ αἰσθημάτων! ἠσθάνθη ἰσχυρῶς τὴν ἀνάγκην νὰ τρέξῃ πρὸς τὸ ἀθέβαιον, νὰ βιώσῃ εἰς τὰ πλήθη, νὰ γνωρίσῃ τὸν κόσμον, νὰ εὐθυμήτῃ καὶ ν' ἀγαπήσῃ... Καὶ ἐγνώρισε τὴν κοινωνίαν, ἔλαβε μέρος ἐπὶ μίαν στιγμὴν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν μεγάλην κωμῶδιαν τῆς ζωῆς, εἶδε παρασταινόμενα τὰ πάθη, τὰ μίσση, τὰς μνησικαχίας ἐκείνων, οἵτινες καλοῦνται ἀδελφοί, καὶ ἀπελπίς, ἀπεμακρύνθη ἐκ τῆς ἀκαταπαύσου καὶ ἰλιγγιώδους ἐκείνης δονήσεως.

* *

Μαίνεται ἡ φύσις, μυχᾷται ἡ καρδιά, καὶ ἀπαισιῶς ὁρμητοδοῖ ὁ ποταμός· οἱ φάττες βεβαιοῦνται ἐκμεταλλοῦν τὴν ἀτρεχὴν πρὸς τὸν χεῖμαρρον

καὶ μεθ' ὁρμῆς πίπτει ἐν αὐτῷ, ἐνῶ νεύρωδης βραχίων πειρᾶται ματαίως νὰ τὴν ἀρπάσῃ. Ἀκούεται δοῦπὸς τις καὶ τοῦτον παρακολουθεῖ ἄλλος, ὁ μυστηριώδης βραχίων συλλαμβάνει ἐκ τοῦ φορέματος τὸ μελανὸν φάντασμα καὶ ἀγωνιῶν φθάνει εἰς τὴν ἀκτὴν.

Ὁ σωτὴρ ἦτο ὁ νόθος καὶ τὸ μελανὸν φάντασμα νεαρὰ γυνή!

Ἀλλ' ἐνῶ παρὰ τὴν ὄχθην ὁ νέος προσπαθεῖ νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ζωὴν, αἰσθάνεται εἰς τὴν καρδίαν του ἐν αἰσθημα, ἕνα παλμόν, ὃν οὐδέποτε μεχρὶ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἠσθάνθη, αἰσθάνεται ἕνα ἀτελεύτητον, παράδοξον, φλογερὸν πόθον, νὰ φιλήσῃ τὴν μαύρην ἐκείνην κόμην, τὴν ὥχραν παρειάν, τὰ ἄχρονα ἐκεῖνα χεῖλη! Τρέμων ἐξ ἀγνώστου φόβου, θωπεύει τὴν ὠραίαν κεφαλὴν καὶ διὰ τῶν χειλέων τῆς ἀνοίγει τὰ χεῖλη της...

Εἶνε τὸ πρῶτον φίλημα, τὸ ὁποῖον τὰ χεῖλη τοῦ νόθου δίδουσιν!

Αὕτη ἀνοίγουσα τοὺς ὀφθαλμούς, περιβάλλει αὐτὸν δι' ἀκατανόητου βλέμματος, καὶ προσφέρει μυστηριώδη τινὰ λέξιν, ἥτις ἀντηχεῖ εἰς τὰ ὠτά του, ὡς γλυκύτατος ἡχος οὐρανίας μελωδίας, ὡς προανάκρουσμα ἀτελευτήτου χαρᾶς.

Εὐτυχὴς ὠραῖος ἐξ ἐλπίδος καὶ πίστεως τὴν ἐναγκαλιζέται καὶ μετὰ φλογεροῦ πόθου ἀνακράζει Ἐρως! Ἐρως!

Αἶφνης ὁ πάγος τοῦ θανάτου παγώνει τὴν χεῖρα, ἣν αὐτὸς ἐντὸς τῶν ἰδικῶν του σφίγγει, ἡ θερμὴ τοῦ φιλήματος του ἔλκει τὸν πάγον τῶν χειλέων της καὶ ριγῶν ἀνακράζει ἔτι: Ἐρως! Ἐρως!

Ἀλλ' οὐδεμία φωνὴ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς παρακλήσεις του.

Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἦτο νεκρά.

Μία σκληρὰ καὶ ἀγρία οἰμωγὴ, ὡς πληγωμένου θηρίου, μία τρομερὰ καὶ φρικτὴ κατάρρα, συγχέεται μὲ τὴν μανιώδη ταραχὴν τῆς καταιγίδος, τῆς ἀπαισιῶς καὶ κατηράμενης ἐκείνης νυκτός.

Ὁ πρῶτος ἔρως τοῦ δυστήνου νόθου ἦτο μία νεκρά.

(Μετάφρασις Δ. Ἡλιακοπούλου.)

ΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΣ

(Συνέχεια)

«Πρό τινων μνηῶν ἀκόμη ἔλεγα μεταξὺ διδασκτόρων τῆς φιλολογίας, ὅτι ἡ ἀνωτέρα γλωσσολογία ἀνήκει εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ περικάλυπτε τὸν διδασκαλικὸν τῶν «γέλωτα» κανεῖς δὲ τῶν διδασκτόρων τῆς Νομικῆς ὅσους ἤρώτησα εἰς ποῖαν ἐπιστήμην ἀνάγεται ἡ Νομικὴ μοῖ ἀπὸ τῆς οὐδ' ὅπως.»

«Ὁ φίλος κ. Ξενοπούλου, ὁ ἀποκρίνεται τοιαύτας ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς διδάκτορας τῆς φιλοσοφίας καὶ πρὸς τοὺς τῆς Νομικῆς, ἀπεκρίνεται ταύτας διὰ τὴν πληροφορηθῆ περὶ πράγματι τὸ ἐπίστον δὲν ἐγνώριζε ὅπως κἀμνε καθέναν, τότε πρὸς τί ν' ἀμφιβάλλῃ εἰς τὴν δισχυρισμὸν τῶν φιλολόγων, ὅτι ἡ ἀνωτέρα γλωσσολογία ἀνάγεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν φιλολογίαν ὅπως ἡ Νομικὴ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν καὶ νὰ λέγῃ μεταξὺ διδασκτόρων τῆς φιλολογίας, ὅτι αὕτη ἀνάγεται εἰς τὰς Φυσικὰς ἐπιστήμας, προκαλὼν οὕτω τὸν διδασκαλικὸν γέλωτα τῶν φιλολόγων; (Νοστιμώτατον! πρῶτον φοράν μανθάνομεν ὅτι ὑπάρχει διδασκαλικὸς γέλως, ἀρα κατὰ συνεκδρομὴν θὰ ὑπάρχῃ καὶ Νομικὸς γέλως, καὶ ἱατρικὸς γέλως, καὶ Φυσικὸς γέλως, καὶ μαθηματικὸς γέλως, μετὰ ἄλλα λόγια ὅπως σήμερον οἱ νεώτεροι, τὰ μυθιστορήματα ἀνάγουσιν εἰς σχολὰς, οὕτω καὶ ὁ γέλως πρέπει ν' ἀναχθῇ εἰς σχολὰς, τὸ ὅποσον θὰ ἦτο ὡφελιμώτατον, διότι παρατηροῦντες κανένα νὰ γελᾷ, θὰ ἐνοούσαμεν ἀμέσως εἰς ποῖαν σχολὴν ἀνήκει εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν, εἰς τὴν Νομικὴν ἢ εἰς τὴν ἱατρικὴν) ἀν δὲ πάλιν ἐγνώριζε τὴν ἐπιστήμην εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνάγεται ἡ Νομικὴ ὁρθῶς, ὅπως τὴν ἐγνώριζε, καθ' ὅσον γράφων τις ὅτι οὐδεὶς ὁρθῶς τῷ ἀπῆντησε, θὰ εἶπῃ ὅτι ὁ ἐρωτῶν γνωρίζει τὸ ὁρθόν, τότε πρὸς τί νὰ ἐρωτήσῃ; Διὰ νὰ ἐξαμινάσῃ τοὺς Νομικοὺς καὶ φιλολόγους; Τότε λοιπὸν τί χρειάζονται εἰς τὸ φλογερὸν καμίνι οἱ Στρέϊτ, οἱ Παππαρηγόπουλοι, οἱ Σούτσοι, οἱ Κρασσάδες, ὅταν μετ' ὅλην τὴν πόζαν τῶν Νομοδιδασκάλων δὲν γνωρίζουν νὰ καταρτίσουν ἐπιστήμονας, δυναμένους προκειμένου περὶ τῆς ἐπιστήμης τῶν ν' ἀπαντήσωσιν ὁρθῶς εἰς ἓν ἀπλοῦν, ἀπλοῦστατον πρόβλημα ἑνὸς φίλου; Νομίζομεν ὅτι ἡ τοιαύτη ἀξίωσις τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν φίλου κ. Ξενοπούλου νὰ γίνεταί ἐξεταστὴς ἐπιστημόνων, εἶνε τὰ μάλιστα ἐγωιστικὴ καὶ μὴ πρὸς κακοφάνισμόν του.

Ὅσῳ λεπτῶς καὶ ἀπαθίσταστα μέχρι

τοῦδε ἐσυζητήσαμεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀρθρου τῶν ἐξετάσεων, μὴ προσκρούσαντες εἰς θαρρύτι καὶ ἀπερίετες, διαλαμβάνοντες δίκην ἀπαντήσεως περὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ζητήματος, τόσῳ ὀλίγον ἐπιστημονικώτερον θὰ καταδείξωμεν δι' ἐπιστημονικῆς κλίμακος τὴν ἐξάρτησιν τῆς γλωσσολογίας ἐκ τῶν φιλολογικῶν ἐπιστημῶν καὶ μετὰ τοῦτο θὰ ῥίψωμεν ταχὺ βλέμμα ἐπ' αὐτῆς ταύτης τῆς γλωσσολογίας.

ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμὴν συμφώνως τῷ κ. Ξενοπούλῳ, ὅτι ἡ γλωσσολογία ἀνάγεται εἰς τὰς Φυσικὰς ἐπιστήμας. Αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι ποῦ ἀνάγονται;

Ἡ φιλολογία δὲν ἔχει καμμίαν ἰδιαιτέραν ἀπορρομωμένην ὕλην, ἀλλ' ἔχει ὡς ὕλην τὴν ὅλην ἀνθρωπίνην ἀπασα ἡ ἐπιστήμη περιέχεται εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Ἡ ὕλη τῆς φιλολογίας διακρίνεται εἰς τὴν τῆς φύσεως καὶ τὴν τοῦ πνεύματος. Ἡ φιλολογία ἀμέσως μὲν δὲν ἀσχολεῖται περὶ τὴν φύσιν, εὐθὺς ὅμως καθὼς ὑπάρχει μία δεδομένη γνώσις περὶ τῆς φύσεως ἀνήκει προδήλως εἰς αὐτήν. Οὐδεὶς π. χ. θ' ἀρνήσῃ ὅτι ὁ διάλογος τοῦ Πλάτωνος ὁ ἐπιγραφόμενος «Τί μαι οὖν» εἶνε ἀντικείμενον τῆς ἀρχαίας φιλολογίας καὶ ἡ κατάληψις αὐτοῦ τοῦ περὶ φύσεως φιλοσοφικοῦ βιβλίου, εἶνε ἐπίσης ἀντικείμενον τῆς φιλολογίας, καθὼς καὶ οἱ μῦθοι τοῦ Αἰσώπου καὶ ἡ περὶ φύσεως πραγματεία τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἐκ τούτου ἐπεται ὅτι ἡ φιλολογία καθ' ἑαυτήν τίποτε δὲν ἀποκλείει, οὔτε τὴν παρατήρησιν τῶν ἀντικειμένων τῆς φύσεως. Τὸ ἰδιάζον ὅμως εἰς αὐτὴν εἶνε ὅτι δὲν γινώσκῃ πρωτίτως, ἀλλ' ἀναγινώσκει τὴν ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος παραχθεῖσαν γνώσιν. Ὅθεν ἡ ἐκ τῶν προτέρων γνώσις τῆς φύσεως δὲν εἶνε φιλολογικὴ, εὐθὺς ὅμως καθὼς ἡ τῆς φύσεως γνώσις εἶνε δεδομένη γίνεται ἀντικείμενον τῆς φιλολογίας.

Ἀπασαί αἱ μερικαὶ ἐπιστήμαι ἔχουσι τὰς ρίζας τῶν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, διότι ὅλαι αἱ ἐπιστήμαι ἔχουσιν εἶδος τι φιλοσόφου θεωρίας. Ἐν ἐκάστη μερικῇ ἐπιστήμῃ δὲν γινώσκῃ τις μόνον φιλοσοφικῶς, τοῦτέστι θεωρητικῶς, ἀλλ' ἀναγινώσκει καὶ πλῆθος ἐγνωσμένων ἤδη πραγμάτων, αὕτη δὲ ἡ ἀνάγνωσις εἶνε ὅλως διόλου φιλολογικὴ. Π. χ. ἡ θεολογία ἔχει μίαν δεδομένην ἱστορικὴν βάσιν καὶ αὕτη εἶνε καθαρῶς φιλολογικὴ καὶ μίαν ἐξέραν βάσιν τὴν φιλοσοφικὴν οὕτω καὶ ἡ νομικὴ ἐπιστήμη συνίσταται ἐκ τῆς ὁρθῆς κατανοήσεως καὶ κρίσεως τοῦ δεδομένου καὶ ἐκ τῆς ἀπολύτου θεωρίας καὶ φιλοσοφικῆς καταλήψεως τοῦ δικαίου. Πρὸς κατανόησιν ὅμως καὶ κρίσιν τοῦ δεδομένου, μεταχειρίζονται αὗται αἱ ἐπιστήμαι καὶ αὐτὰς τὰς φιλολογικὰς λει-

τουργίας ὡς λ. χ. τὴν Κριτικὴν καὶ αὕτη ἡ ἱατρικὴ καὶ αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι δὲν δύνανται νὰ στερεῶνται αὐτῆς τῆς φιλολογικῆς βάσεως, διὰ τοῦτο καὶ τινες φιλόλογοι ἡσυχολήθησαν ἰδίως περὶ τινὰ μέρη αὐτῶν. Οὕτω λοιπὸν αἱ μερικαὶ ἐπιστήμαι ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς φιλολογίας.

Ἀλλ' ὅπως λέγομεν καὶ τὸ ἐν, λέγομεν καὶ τὸ ἄλλο, δηλαδή ὅτι καὶ ἡ φιλολογία στηρίζεται ἐπ' ὅλων τούτων τῶν μερικῶν ἐπιστημῶν, ὥστε καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχει ἀμοιβαία σχέσις καὶ ἐπικοινωνία. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρατηρεῖ ἡ φιλολογία ἀνήκει ἢ εἰς τὴν φιλοσοφίαν αὐτὴν ἢ εἰς τὰς μερικὰς ἐπιστήμας· αἱ μερικαὶ δὲ ἐπιστήμαι δύνανται ν' ἀναφέρονται εἰς τὸ θεῖον, εἰς τὸ δίκαιον, εἰς τὴν φύσιν· συντόμως δὲ ὅλα ὅσα δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς ἓν οἰονδήποτε ἔθνος, ἐπὶ τέλους θὰ ὑπάρχωσιν ὅλα ταῦτα ἐν αὐταῖς ταῖς ἐπιστήμαις· π. χ. ἐν τῇ φιλολογίᾳ τῆς ἀρχαιότητος οὐδεὶς θ' ἀρνήσῃ ὅτι ἡ ἐξήγησις τοῦ Δημοσθένους ἢ ἄλλου τινὸς ρήτορος, εἶνε ἀντικείμενον τῆς φιλολογίας, αὐτοὺς ὅμως δὲν δύναται τις νὰ ἐρμηνεύσῃ χωρὶς νὰ ἔχῃ ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ Ἀττικοῦ δικαίου· περὶ τοῦ Ἀττικοῦ δικαίου ὅμως δὲν δύναται νὰ ἔχῃ οὐδεμίαν ἔννοιαν χωρὶς νὰ ἔχῃ γενικὰς περὶ τοῦ δικαίου ἐγνοίας. Ἐάν τις τῶν Φυσικῶν θέλῃ νὰ μεταλήσῃ τὸ «περὶ φυτῶν» τοῦ Θεοφράστου, ἢ τὸ «περὶ ζώων» τοῦ Ἀριστοτέλους, γνωρίζων ὡς φυσικὸς φυτολογίαν ἢ ζωολογίαν δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ προχωρήσῃ ὡς ἐκ τῆς γλώσσης.

Αὐτῶν τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν εἰς τὰς ὁποίας κατὰ τὸν φίλον κ. Ξενοπούλον ἀνάγεται ἡ γλωσσολογία περὶ τῆς ἀμέσως κατωτέρω, τὰ πρῶτα σπέρματα καὶ αἱ βάσεις ὑπάρχουσιν εἰς τὸν μῦθον. Ἡ μυθολογία περιέχει παραστάσεις περὶ τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, ἐξ αὐτῆς δὲ παρήχθη ἡ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ περιεχομένη φυσικὴ τῶν Ἰώνων. Οἱ Ἑλεάται εἶχον πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ καθαρῶ ὄντος καὶ διδασκαλίαν περὶ τῶν φαινομένων, μετὰ τούτους οἱ Πυθαγόριοι καὶ οἱ Πλάτων. Ὁ Ἀριστοτέλης δὲ καὶ ὁ Θεόφραστος ἐπιστημονικῶς ἐθεμελίωσαν τὴν περιγραφικὴν φυσιογνωσίαν. Τὸ ζωολογικὸν σύστημα τοῦ Ἀριστοτέλους ἔχει ἔτι καὶ σήμερον τὴν ἀξίαν του. Ἡ γνώσις τῶν τροφῶν τῶν ζώων στηρίζεται ἐπὶ ἐκτεταμένον παρατηρήσεων καὶ ανατομικῶν ἐρευνῶν. Ἐν ταῖς Σχολαῖς τῶν Σταϊκῶν καὶ Ἑπικουρίων ὑπῆρχεν ἐκτετατωμένον σύστημα τῆς φυσικῆς. Ὅσῳ περισσότερον ὅμως ἤλθανεν ἡ φυσιογνωσία, τοσοῦτ' ἄλλοι ἐχάνατο τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα καὶ ἐπὶ τέλους κατήντησεν εἰς ἰε-

ρὰν φυσικὴν· δηλ. μαγείαν μαντικὴν, ὄνειροκριτικὴν καὶ φυσιογνωμικὴν καὶ εἰς συλλογὴν παραδόξων. Μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοτέλους ἐπεκράτει τὸ θεωρητικόν, τὸ δὲ ἐμπειρικόν ἦτο δευτερεύον. Ἐάν δὲ παρατηρήσῃ τις τὴν θεωρίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν τῶν νεωτέρων πρὸς τὴν τῶν ἀρχαίων καὶ τὴν ἐμπειρίαν ἐκείνων πρὸς τὴν ἐμπειρίαν τούτων, ἡ ἐμπειρία τῶν νεωτέρων εἶνε μάλλον ἰδαίτης καὶ πνευματικώτερος ἢ ἡ τῶν ἀρχαίων. Ἐσφαλμένως δὲ συχνάκις ἀποδίδουσιν εἰς τοὺς ἀρχαίους ὅλας τὰς ἐφευρέσεις τῶν νεωτέρων. Τὸ πλῆθος βεβαίως τῶν ἀρχαίων ἐφευρέσεων δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς μικρόν, τὰ σπέρματα τῶν πλείστων ἦσαν ἤδη γνωστά. Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον λεπτότατον παρατηρητικὸν πνεῦμα, πολλὰς δὲ παρατηρήσεις αὐτῶν ἐπὶ μακρὸν χρόνον κατεγέλων, τὰς ὁποίας κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐπεβεβαίωσαν. Ἐκ τῶν ἐφηρημασμένων φυσικῶν ἐπιστημῶν μόνον ἡ ἱατρικὴ προήχθη μεγάλως. Αἱ ἀρχαὶ καὶ αὐτῆς χάνονται ἐπίσης εἰς τὸν μῦθον. Ὁ Μέλαμπος, ὁ Χήρων, ἰδίως ὅμως ὁ Ἀσκληπιὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Δαλφύριος καὶ Μαχάων εἶνε τὰ μυθικὰ πρότυπα τῆς ἱατρικῆς· ἐσχηματίσθη δὲ κατὰ πρῶτον εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ Ἀσκληπιῶς διὰ τῆς ἀπλῆς πείρας· φυσικῶς ὅμως ἡ θεραπεία πρότερον ἐγένετο δι' ἐπωδῶν καὶ ἄλλων θαυματουργῶν μέσων· ἡ πρώτη δ' ἐπίσημος σχολὴ τῶν Ἀσκληπιαδῶν ἦτο ἡ ἐν Κρότωνι. Μετὰ ταύτην ἤκμασεν ἡ Κυρηναϊκὴ καὶ μεταγενεστέρως ἡ τῆς Κῶ. Διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς πρὸ τοῦ Σωκράτους φυσιολογίας ἔλαβε κατ' ὀλίγον ἡ πράξις ἐπιστημονικὴν μορφήν· ὁ πρῶτος δ' ἐξοχος ἐπιστήμων ἱατρός, ὅστις ἦτο ταυτοχρόνως καὶ ὁ μεγαλοφύετατος ἐμπειρικὸς εἶνε Ἰπποκράτης ὁ Κῷος. Διὰ τῆς Πλατωνικῆς καὶ Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας, ἀνεπτύχθη ἡ δογματικὴ ἱατρικὴ εἰς τὴν ὁποῖαν ὑπερείχε Διοκλῆς ὁ Καρύστιος, προαγωγὴν ἰδίως τὴν διαιτητικὴν καὶ ἀνατομικὴν ἢ ὁποῖα τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς εἶχεν εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν θυμάτων καὶ μέχρι τοῦ Ἀριστοτέλους ἐξησκεῖτο μόνον ἐπὶ τῶν ζώων, ἐπὶ δὲ τῶν Ἀλεξανδρινῶν καὶ ἐπὶ ἀνθρωπίνων σωμάτων. Ἐναντίον δὲ τῶν διαφόρων δογματικῶν ἀφίσεων τῶν σχηματισθεῖσιν ἰδίως ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν αἷς αἱ ἐπιστημώταται ἦσαν αἱ Προφίλιοι καὶ Βρασιστράτιοι ἐπαρουσιάσθη περὶ τὰ μέσα τῆς τρίτης ἐκατονταετηρίδος ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σχηματισθεῖσα σκεπτικὴ σχολὴ τῶν ἐμπειρικῶν. Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἀπεπειράθη ἡ αἵρεσις τῶν μεθδικῶν νὰ τὰ μὴ μέσῃ ὁδὸν μεταξὺ τῆς δογματικῆς καὶ σκεπτικῆς διευ-

θύσεως, ἐνῶ οἱ ἐκλεκτικοὶ προσεπάθουν νὰ ἐνώσωσιν ὅλας τὰς διευθύνσεις. Αἱ ἀνθρωπότητα σχολαὶ τότε τῆς ἱατρικῆς ἦσαν ἐκτὸς τῆς Ρώμης, ἐν Σμύρῃ καὶ ἐν πόλεσι τῆς Ἀσίας. Ἐποχὴν δὲ νῆαν ἔκαμεν ἡ μεταρρύθμισις τῆς ἱατρικῆς ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ περὶ τὸ τέλος τῆς 2ας μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Ἱπποκράτιος ἱατροῦ ἐν γένει μᾶλλον δογματικοῦ, μεγάλους ὀξυνείας καὶ βαθυνοείας, ἀνδρὸς φιλοσοφικῆς παιδείας καὶ ἀμέτρου πολυμαθείας, οὗ ἡ ἐπιρροὴ τοῦ πνεύματος φθάνει μέχρι τῆς σήμερον. Ἡκιστα ἠδύναντο νὰ παραχθῶσιν ἐκεῖνοι κλάδοι τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν οἱ στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς πειραματικῆς παρατηρήσεως πρὸ πάντων ἡ χημεία. Αἱ τεχνικαὶ ὅμως γνώσεις τῶν ἀρχαίων εἰς τὴν μεταλλουργίαν καὶ βαφικὴν ἦσαν μεγάλαι. Ἐκτὸς τούτου ἡ παρασκευὴ τῶν φαρμάκων παρείχε πολυεὶς ἀφορμὴν εἰς χημικὰς παρατηρήσεις. Ὅτι δὲ ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς καὶ Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας εἶχε προοδεύσει ἡ χημικὴ τέχνη, δεῖκνυται τὸ Ἑλληνικὸν πῦρ. Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἐξησκεῖτο ἐν Αἰγύπτῳ μαγικὴ χημεία μετὰ τὴν ὁποίαν ὕστερον συνεδέθη ἡ ἀλχημεία τῶν Ἀράβων.

Μεταβαίνοντες ὑπὸ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας εἰς τὴν μαθηματικὴν καὶ ταύτην τριχάδην διατρέχοντες παρατηροῦμεν ὅτι καὶ αὗται ἐξεληθούσαι κατ' ὀλίγον ἐκ μερικῶν παρατηρήσεων, κατὰ μετρήσεων καὶ λοιπῶν, ὀφείλουσι τὴν πρώτην ἐπιστημονικὴν τῶν μὲρ φῶσιν εἰς τοὺς Ἰωνὰς φιλοσόφους Θαλῆν, Ἀναξίμανδρον καὶ Ἀναξαγόραν. Μετὰ τούτους εἰς τοὺς Πυθαγορείους οἵτινες ἀκριβῶς συνέδεσαν τὴν μαθηματικὴν μετὰ τῶν λοιπῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων. Μετὰ ταῦτα ὁ Πλάτων καὶ οἱ παλαιότεροι Ἀκαδημαῖκοι προήγαγον αὐτὴν Ἱπποκράτης ὁ Χίος εἶχε συστηματικῶς πραγματεῖσθαι τὴν Γεωμετρίαν ἐν τοῖς ἀπολεσθεῖσι Στοιχείοις του καὶ Θεόδωρος ὁ Κυρηναῖος διδάσκαλος τοῦ Πλάτωνος συστηματικὴν ὅμως καὶ μεθοδικὴν ἀνάπτυξιν ἔλαβεν ἡ ὅλη μαθηματικὴ ἐπιστήμη καθρὰ καὶ ἐφαρμοσμένη ὑπὸ τοῦ Εὐκλείδου μαθητοῦ τοῦ Πλάτωνος καὶ διδασκάλου τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐρατοσθένους, Ἀρχιμήδους, Ἀπολλωνίου ἐκ Πέργης καὶ ἄλλων. Ἡ διαφορὰ δὲ τῆς τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων μαθηματικῆς συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἡ μετὰ ἀρχαία μαθηματικὴ βασίζεται κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ τῆς ἐποπτείας, ἐνῶ τὸ καθόλου αὐτῆς ὀλίγον ἐξεμύρσων. Ἐπειτα οἱ ἀρχαῖοι ἐνεκα τοῦ ἐλευθερίου πνεύματός των ἐξετίμων περισσότερον τὴν θεωρίαν ἢ τὴν πράξιν.

Εἰς τὴν ἀστρονομίαν ἀναγομένην ἐπίσης εἰς

τοὺς Ἰωνὰς φιλοσόφους καὶ Πυθαγορίους τοσούτῳ προσέφερον ὅσῳ τοῖς ἦτο δυνατόν ὡς ἐκ τῶν ἀτελῶν μέσων των. Ἐπὶ τῶν Ἀλεξανδρινῶν πρῶτος Ἀρίσταρχος ὁ Σάμιος ὑπέθεσε τὸν ἥλιον ὡς κέντρον τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος, καὶ ὁ Ἐρυθραῖος Σέλευκος ἐζήτησε ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ. Κατ' αὐτοῦ ὡς ἀθέου ἐκηρύχθη ὁ Στωϊκὸς Κλεάνθης. Ὁ Κοπέρνικος παρακινήθηκε ὑπὸ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Ἀριστάρχου τὴν ὁποίαν ἐσφαλμένως ἀποδίδουν εἰς τὴν Φιλόλαον, ἐθεμελίωσε τὴν θεωρίαν του. Ἐπὶ τῆς ἀτελείας τῶν μέσων τῆς παρατηρήσεως στηρίζονται καὶ τὰ ἐλαττώματα τῆς ἀρχαίας χρονολογίας ἧτις συνεδέετο μετὰ τὴν ἀστρονομίαν. Οὕτω καὶ εἰς τὴν μαθηματικὴν γεωγραφίαν ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἡ σύμπαστα γεωγραφία ὑπῆρχεν ἐν τῷ μύθῳ, οὕτω καὶ εἰς τὴν μηχανικὴν τὴν ὁποίαν πρῶτος Ἀρχιτάς ὁ Τοραντίνος συγγράφας περὶ μηχανημάτων ἐπιστήμης εἶχεν ἐφαρμόσει ἀρχὰς εἰς τὸ ἀπολεσθὲν σύγγραμμά του μηχανικά, ὁ δὲ Ἀρχιμήδης ὕψωσεν εἰς ἐπιστήμην ἐφαρμόσας τὴν μηχανικὴν εἰς τὴν πολεμικὴν. Ἦδη δὲ Ἀρτέμιων ὁ Κλαζομένιος εἶχε δοξασθῇ πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὡς παρασκευαστὴς πολεμικῶν μηχανῶν.

Διαλαβόντες ἐν ὀλίγοις περὶ τῆς σχέσεως τῆς φιλολογίας πρὸς τὰς μερικὰς ἐπιστήμας καὶ περὶ τῆς ἀναφορᾶς τούτων πρὸς τὴν φιλολογίαν, εἰσερχόμεθα εἰς τὸ περὶ γλωσσολογίας ζήτημα. Ἐκπαλαὶ ὑπῆρξε διαφορὰ ἂν ἡ γλῶσσα ἔχῃ φυσικὴν συμφωνίαν πρὸς ὅ, τι σημαίνει ἢ εἶνε αὐτῶν ὡς τεθειμένη. Ὁ Πλάτων ἐν τῷ «Κρατύλῳ» τοῦ ζητήματος τούτου ἐπιλαμβανόμενος καὶ μάλιστα ὑπὸ τὸν τύπον ἂν ἡ γλῶσσα εἶνε φύσει ἢ θέσει καὶ ἀπορίπτων τὴν ἑστίαν αὐτῆς ἀρχὴν ἀποφαίνεται μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ πρώτου. Τὸ ἕτερον παραδέχεται ὁ Δημόκριτος καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Ἀριστοτέλης. Ἡ τρίτη γνώμη ὅτι θεῖα μοῖρα ἐγεννήθη ἧτις ἐπανελήθη καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους θεωρεῖται ὡς μυθικὴ παράστασις καὶ οὐχὶ ἐπιστημονικὴ, διότι ὅλαι αἱ γλῶσσαι δὲν δύνανται ν' ἀναχθῶσιν εἰς μίαν, τινὲς μάλιστα εἶνε ριζικῶς διαφοροὶ ἄλλων καὶ τινες εὐρίσκονται ἐπὶ κατωτάτας ἀναπτύξεις βαθμίδος. Ἐπειδὴ δὲ λογικὴ καὶ γλῶσσα εἶνε τὸ αὐτὸ ὅ, τι ὑπῆρχε τότε τελειοτάτη ἀνάπτυξις τοῦ λογικοῦ διὰ νὰ ὑπάρχῃ τελεία γλῶσσα. Τὴν γνώμην ὅτι ἡ γλῶσσα στηρίζεται ἐπὶ αὐθαιρέτου συνθήκης ἐζήτησαν ν' ἀποδείξωσιν ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν γλωσσῶν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ διότι ἡ συνθήκη προϋποθέτει τὴν γνῶσιν τῆς

γλώσσης. Ἡ διαφορὰ τῶν γλωσσῶν προέρχεται ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν φωνητηρίων ὀργάνων καὶ ἐπομένως ἐκ τῆς φωνῆς, καὶ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς παραστάσεως ὅθεν πιθανόν τὰ ἔθνη νὰ εἶχον καὶ διάφορον αἶσθημα περὶ τῶν συμφωνιῶν τῶν φθόγγων, ὥστε ἡ διαφορὰ αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς φύσεως.

Ἡ γλῶσσα εἶνε ἔμφυτος τῷ ἀνθρώπῳ, τοῦτέστι ἡ φυσικὴ πρὸς τὴν γλῶσσαν ἱκανότης εἶνε δεδομένη εἰς αὐτὸν καὶ τὸ πνεῦμα ἀναπτύσσει ταύτην τὴν φυσικὴν ἱκανότητα ἐλευθέρως καὶ αὐτενεργῶς. Ὁ ἀνθρώπος προσβαλλόμενος ὑπὸ ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων λαμβάνει ἐντυπώσεις καὶ οὕτως αἰσθήματα ταῦτα δὲ ἦσαν εἰς τὸν ἀρχικὸν ἀνθρώπον ἀναμφισβητήτως πολὺ ζωηρὰ καὶ ὀρισιμένα. Ἡ ἐντύπωσις πράγμει προδήλως εἰς τὸν ἀνθρώπον ἐρεθισμὸν μεταδιδόμενον εἰς τὰ φωνητήρια ὄργανα, ταῦτα δ' ἐξωθοῦσιν ἀκουστικῶς φωνὴν τινὰ ἧτις εἶνε σύμφωνος μετὰ τὴν ἐντύπωσιν. Ὅθεν καὶ αἱ πλείσται ἀρχικαὶ λέξεις δὲν σημαίνουσι τι ἡμεῶν ἀλλὰ τι ἐνεργοῦ, καὶ δυνάμενον, δὲν σημαίνουσι τὸ εἶναι ἀλλὰ τὸ γίγνεσθαι, διότι δὲν κάμνει τὴν κυρίαν ἐντύπωσιν τὸ ἡμεῶν, ἀλλὰ τὸ κινούμενον. Ἡ φωνὴ αὕτη διεγείρει καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τὸ αὐτὸ αἶσθημα καὶ οὕτω γίγνεται ἡ γλῶσσα τὸ μέσον τῆς ἀνακοινώσεως ἢ γλῶσσα ὅπως δὲν στηρίζεται μόνον ἐπὶ τῆς ὀνοματοποιίας ὅτι πρῶτα τι ὀνομάζεται κατὰ τὴν φωνὴν του, εἶνε συνέπεια τοῦ αἰσθηματος ὅλαι αἱ λέξεις δὲν ἔχουσι γεννηθῇ μόνον οὕτω, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς χρήσεως φθόγγων οἱ ὅποιοι ἐξέφραζον τὸν τρόπον τῆς ἐπενεργείας τῶν ἀντικειμένων ἐπὶ τὰ αἰσθητήρια ἢ τὸ αἶσθημα τὸ ὑπ' αὐτῶν διεγείρομενον. Ἐπειτα ὅπερ καὶ κυριώτερον διὰ τῆς ἀναλογίας καθ' ἣν ὀνομάσθησαν τὰ ἄλλα ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα οὐτε δι' ἄλλης τινὸς ἐνεργείας διήγειρον αἶσθημα, ἐκφραζόμενον φυσικῶς διὰ φθόγγου τινὸς ὁμοίου, διὰ τῆς ἀναλογίας ταύτης ὠδηγήθησαν οἱ ἀνθρώποι εἰς τὸν σχηματισμὸν, τὴν κλίσιν, παραγωγὴν καὶ σύνθεσιν τῶν λέξεων.

Διὰ μόνον λοιπὸν τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον ἐξετάζω τις τὴν περὶ τῆς γενέσεως μιᾶς οἰασθήποτε γλώσσης ἱστορίαν, ἀνατρέχει εἰς φυσικοὺς τινὰς νόμους, πρέπει νὰ παραλίπη καὶ κλίσιν καὶ παραγωγὴν καὶ σύνθεσιν διὰ νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ γλωσσολογία ὁ κλάδος οὗτος ὁ ἀσιμύστατος τῆς φιλολογίας ἀνάγεται εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας περὶ ὧν διελάβωμεν ἀνωτέρω. Ἄν τοῦλάχιστον ὁ ἀγαπητὸς φιλόλογος ἐκπονήσῃ ἡρώα περὶ τῆς φωνολογίας καὶ ἐπομένως περὶ τῆς ἀπαντήσεως δὲ αὕτη ἔχει τι τὸ φυσιολογικόν, διότι ἐν

τῇ φωνολογίᾳ ἐξετάζεται ἡ φύσις τῶν φωνῶν καὶ ἡ σημασία αὐτῶν, τοῦτέστι ὁρίζεται ὁποῖον αἶσθημα εἶναι ἐκπεφρασμένον δι' αὐτῶν. Ὁ Πλάτων ἐν τῷ Κρατύλῳ λέγει ὅτι δύσκολον εἶνε νὰ εὐρεθῇ ἡ συνάφεια τοῦ φθόγγου καὶ τῆς ἀντιλήψεως ἡ παραστάσεως.

Νομίζομεν ὅτι ἀρκετὰ προέβημεν εἰς τὴν ἐκτύλιν τοῦ ζητήματος τούτου καὶ εἶνε καιρὸς πλέον νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὸ συμπέρασμα τῆς μικρᾶς ταύτης διατριβῆς μας.

(ἔπεται τὸ τέλος) ΓΕΩΡΓ. Α. ΜΑΝΕΣΗΣ



ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΦΕΓΙΕ

Ο ΕΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΦΛΙΠΠΟΥ

(συνέχεια)

Διαρκουσῶν τῶν ἐπομένων πράξεων ἡ πλατεῖα τοῦ θεάτρου ἐκυμάνετο ἡχος ἰδιαιτέρων συνδιαλέξεων χαμηλοφώνως συνῶδον τὴν φωνὴν τῶν ἡθοποιῶν, καὶ ὅτε ἐγένετο μικρὰ σιγὴ ἤρχίζον δυνατὰ χασμουρήματα ἀπὸ τοῦ σκαπτικοῦ. Ὁ Φίλιππος ἤσθλη ψυχρὸν ἰδρῶτα νὰ τὸν καταλαμβάνῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ ἓνα γύρον εἰς τὸ θέατρον ὅπως ζητήσῃ ὀλίγην ἐνθάρρυνσιν, ὀλίγην ἐμφύχωσιν, ἀλλὰ δὲν εὗρεν εἰμὴ ἀδιάφορα πρόσωπα, σκυθρωπὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐχθρικά. Οἱ ἡθοποιοὶ τὸν ἀπέφευγον, οἱ μηχανικοὶ κατὰ τὴν διάβασιν του τὸν ἐκυκλίζον. Δὲν ἔβλεπε τὴν Μαρίαν Γεράλδ ἧτις ἄλλαζε τὸ κοστοῦμό της καὶ ἐπανήλθε νὰ χωθῇ εἰς τὸ ἀπαίσιον θεωρεῖόν του.

Ἐν δρᾶμα Μεροβενγκιανῆς ὑποθέσεως ὅταν δὲν στρέφεται πολὺ ὑψηλὰ κινδυνεύει νὰ μετατραπῇ εἰς τὸ γελοῖον. Ἦλθε στιγμή καθ' ἣν ὁ Σελπερικ δὲν ἠδύνατο ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα χωρὶς νὰ προκαλέσῃ μεγάλην εὐθυμίαν εἰς τὸ ἐκροατήριον.

Ἡ «Φρεδεγόνη» δὲν ἦτο ἔργον χωρὶς φιλολογικὴν ἀξίαν, ἀλλ' ἦτο ἐν δρᾶμα κακῶς συντεθειμένον, παραφορτωμένον ἀπὸ περικοπὰς καὶ λυρικά τεμάχια καὶ ἐστερημένον δράσεως καὶ ἐνδιαφέροντος. Τὸ μέρος τῆς Μαρίας Γεράλδ συντεθειμένον μετὰ ὑπερβολικῆς χάριτος ἦτο ἀφορήτου μήκους καὶ ἀπετέλει ἓνα μονόλογον εἰς πέντε πράξεις. Ἐν ὀλίγοις ἦτο ἔργον πληκτικόν. Κατέπεσεν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς προώρου φήμης του. Ὁμίλησαν πολὺ περὶ τούτου, τὸ ἐπῆνεσαν πολὺ ἐκ τῶν προτέρων, τὸ δὲ κοινὸν καλῶς διατεθὲν αἶφνης ἐνόησε τὴν ἀπάτην.

Όταν ηκούσθη τὸ ὄνομά του εἰς τὸ θέατρον ἐν μέσῳ φρικώδους παραγῆς γελώτων καὶ οὐ, ὁ Φίλιππος Βοασβιγιέ εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ θεάτρου ὡς ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου καίεται ἡ οἰκία καὶ ὅστις τρέχει κατ' ἀρχὰς εἰς ὅ,τι ἔχει πολυτιμότερον ἀνέβη ταχέως τὴν κλίμακα καὶ ἦτις ἔφερε εἰς τὸ καμαρίνι τῆς Μαρίας Γεράλδ. Ἀπὸ τὸ ἄκρον τοῦ διαδρόμου ὅστις ἦτο πλήρης ἀπὸ μορφῶν συλλυπομένων τὴν ἡθοιοὶν ἤκουσε νὰ φωνάζῃ διὰ μέσου τῆς ἡμιανοίγμενης θύρας τῆς—Κανένα! κανένα στὸ κόσμῳ! δὲν θέλω νὰ ἴδω κανένα.

—Οὐτ' ἐμέ; εἶπε παρυσιαζόμενος εἰς τὸ κατώφλιον.

—Ἀχ! οὐ εἶπεν... Ἐὰν θέλῃς!

Ἐποθετῆθη πρὸ τοῦ κατόπτρου τῆς καὶ πυρετωδῶς ἀφαίρουσα τὰ κοσμηματὰ τῆς, τὰ βραχιόλια τῆς, τὸ διάδημά τῆς, ἐπέτα τὸ ἔν μετὰ τὸ ἄλλο ἐπὶ τινος ἀνακλίντρου.

—Λοιπὸν ἐπανελάβε με φωνὴν βαρεῖαν καὶ μεγάλαν νὰ ἡπατήθην.

—Δὲν πιστεύεις ὅτι τὸ δρᾶμα ἡμποροῦσε νὰ ἐπαναληφθῇ; ἠρώτησε δειλῶς τὸ δυστυχισμένο παιδί.

—Ποτέ εἰς τὴν ζωὴν μου.

Ἐπεκράτατε μικρὰ παῦσις μετὰ τὴν ὁποίαν τῇ εἶπε:

—Ξεύρεις ὅτι πρέπει νὰ δειπνήσωμεν;

—Νὰ δειπνήσωμεν! Διαιτί;

—Δὲν θὰ ἔλθῃς;

—Ὅχι βέβαια, ὄχι!... δὲν πεινώ... Ἄρρησέ με φίλε μου σὲ παρακαλῶ.

—Λοιπὸν au revoir.

—Au revoir.

Ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ καμαρίνι. ἐπῆγε νὰ εὐχαριστήσῃ ἕνα ἕνα τοὺς διερμηνεῖς του, τοὺς ὑπευθύνουσιν ὅτι τοὺς περιέμεναν εἰς τὸ δειπνον μεθ' ὅλην τὴν κακοτυχίαν του καὶ διπυθύνθη εἰς τὸν Βρεδάντην. Φαντάζεται τις εὐκόλως ὅτι τὰ προοίμια τοῦ δειπνου μετὰ τοιαύτην ἐσπερὰν ἦσαν ψυχρὰ καὶ στενοχωρημένα. Ἡ στενοχωρία ὅμως αὕτη ἀκόμη μεγαλειότερα ὡς ἐκ τῆς ἀπουσίας τῆς Μαρίας Γεράλδ ὑπεχώρησε βαθμῆδον εἰς τὴν δρεξίν τοῦ καλοῦ φαγητοῦ, εἰς τὸ πιπέρισμα τῶν ecrevisses a la bordelaise καὶ τὴν κνίσσαν τοῦ chateau-yquem 1) καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς χαριέσας περιποιήσεις καὶ εὐγενείας τοῦ Φιλίππου ὅστις συνῆλθεν ἐκ τῆς πρώτης ἐκπλήξεώς του. Τὸ κοινὸν ἐδείχθη σκληρὸν διὰ τὸ δρᾶμα καὶ ἐκεῖνος ψυχρὸς διὰ τὸ κοινόν.

Ἐλαφρὸς ὑποκριτὴς ὅστις ἐπαιξε τὸ μέρος δολοφόνου τινὸς ἐμπίστου τῆς Φρεδεγόνδης, ἀλλ'

ὅστις ἦτο γελωτοποιὸς ἐν τῇ πόλει, προέτεινε καὶ ἐξετέλεσε μίαν σειρὰν γρυλλισμῶν πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνοσίου τούτου κοινοῦ εἰς ὃ εἶχεν ἀναγνωρίσει, ὡς ἔλεγε, τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πιστωτῶν του· αἱ νέαι ὑποκρίτριάς ἐπεδοκίμαζον μετὰ ποτήριά των. Σοδάρδς ὑποκριτὴς ὅστις ἐξετέλεσε τὸ μέρος τοῦ Σελπερικ καὶ ὅστις ἀφ' ἐτέρου ἦτο πολὺ ἄξιος ἐλάβε τὸν λόγον μετ' ἐξοπρεπείας. Κύριε, εἶπεν εἰς τὸν Φίλιππον, ἔχω μίαν κάποιαν πείραν. Λοιπὸν θὰ σὰς εἴπω τοῦτο καὶ πρὸ πολλοῦ θὰ σὰς τὸ ἔλεγον ἂν εἶχον τὴν τιμὴν νὰ σὰς γνωρίζω πρὶν... προσθέτω δ' ὅτι λυποῦμαι πολὺ.

—Ἐμπρός! προχώραι λοιπόν! προχώραι—προχώραι, ἐφώναξεν ὁ ἐλαφρὸς γελωτοποιός.

—Λοιπὸν κύριε ἐπανελάβε ὁ Σελπερικ θέλω νὰ σὰς εἴπω ὅτι εἶνε τρία πράγματα εἰς τὸ δρᾶμά σας.

—Εἶνε τέσσαρα εἶπεν ὁ ἐλαφρὸς γελωτοποιός.

—Εἶνε λέγω, ἐξηκολούθησεν ὁ σοδάρδς ὑποκριτὴς εἰς τὸ δρᾶμά σας τρία πράγματα.

—Τέσσαρα, πέντε, δέκα, εἰκοσι! Εἶνε ἕνας κόσμος, ἐφώναξεν ὁ γελωτοποιός... Εἶνε μάλιστα ὁ κόσμος... καὶ ἄρας φρέσκος.

Ἡγέρθη τότε εἰς ἐπίμετρον τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ καθίσματός του καὶ κρατῶν ὑψηλότερα τὸ ποτήριόν του, Κυρία καὶ κύριε, εἶπεν. Ἀκολουθῶς διεκόπη ὅπως μιμηθῇ τὸν θόρυβον τῶν σφυριγμάτων... Γιούχα... τὸ δρᾶμα... γιούχα! τὸ ὅποτον εἶχομεν... γιούχα! τὴν τιμὴν νὰ παραστήσωμεν πρὸ ὑμῶν... γιούχα! γιούχα! εἶνε τοῦ κυρίου... γιούχα!... Φιλίππου Βοασβιγιέ γιούχα!... γιούχα!—γιούχα!

Μετὰ ταῦτα ἐκάθησε καὶ ἐμαζώχθη ἀπὸ εὐχαρίστησιν. Ὁ τερπνότατος οὗτος ἀστεϊσμός καθ' ὃν ὁ Φίλιππος ἀπεφάσισε νὰ γελᾷ ἐστεψε τὴν ἐορτήν. Ἦσαν σχεδὸν τρεῖς ὥραι τῆς πρωῒας ὅταν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἀβουλεδάρτον τῶν Ἀπομάχων ἐπὶ τινος ἀμάξης βραδυάσης. Καθ' ὁδὸν ἐν μέσῳ τῆς φρικώδους τοῦ πνεύματός του συγχύσεως μίξ προκατάληψις ὑπερέχε πάντων.. Ὡς ἐπανέυρισκε εἰς τὴν οἰκίαν του τὴν Μαρίαν Γεράλδ;—Μόλις εἰσῆλθεν ἡ πρώτη λέξις του ἦτο «Ἡ Κυρία εἶν' ἐδῶ;

—Ὅχι Κύριε, εἶπεν ὁ θυρωρὸς, ἡ κυρία δὲν ἐπίστρεψε.

Δὲν ἐπίστευεν εἰς ἐγκατάλειψιν τοσοῦτω σκληράν. Ἐπίστρεψεν ὅτι συμβᾷν τι τὴν ἐκράτει, ὅτι ἔμνε πᾶσχοςαι εἰς τὸ θέατρον. Εἰς τὸ ναυάγιόν του προσεκολλᾶτο μετ' ἀηλιπισμένον πείσμα εἰς ἐκείνην τὴν χεῖρα, εἰς ἐκείνην τὴν καρδίαν, εἰς ἐκεῖνο τὸ θέλητρον τὰ ὁποῖα καὶ μόνον τὸν ἐκράτουν ἀκόμη ἄνωθεν τῆς ἐβύσσου. Ὡδύσεν ἐπὶ μακρὸν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἰσχυόμενος ἐκείτῃ στιγμῇ καὶ προσελθὼν τ' αὐτὴν τοῦ εἰς τὸν ἐλάχιστον θόρυβον.

1) Ὀνομασία φαγητῶν.

Τέλος ἐγένετο ἡμέρα· μέχρι τοῦδε ἀντέτασεν ἰσχυρὸν θάρρος εἰς ὅλας τὰς ἀπάτας καὶ τὰς ἀγωνίας τῆς ὀλεθρίας ταύτης νυκτός· ἀλλὰ τότε ὅταν ἡ ἀνηλεὴς αὕτη ἡμέρα ἐφάνη φυγαδεύσασα ὡς μάταια φαντάσματα τὰ τελευταῖα ὄνειροπολήματά του, ὅταν καλῶς ἐνόησεν ὅτι ὁ ἔρως του ἀπώλετο καὶ καταποντίσθη μετὰ ὅλα τὰ λοιπὰ ἐλπιόθημια. Τὸ στήθος ἐξωγκώθη ἀπὸ σπαραγμοῦ καὶ ἔχυσεν ποταμὸν τὰ πικρότερα δάκρυα τῆς ζωῆς του. Ὅταν ἠδυνήθη νὰ συνέλθῃ ἡ σκέψις του τὸν ἐξασάνειεν, ἡ συμφορὰ ἦτο τόσῳ μεγάλῃ, πᾶρσους μεθ' ἑαυτῆς εἰς τὰς ἀπελπίδας τοῦ ἐραστοῦ, τόσας θλίψεις ὀδυνηρὰς, τόσας ἀθλιότητας καὶ ἀνητυχίας παντοειδῆς, ὥστε τῷ ἐπῆλθεν ἰδέα νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰς ἀμνηχανίας του διὰ μιᾶς ἀπαισίας ἀποφάσεως. Ἀλλ' ἡ αὐτοχειρία ἦτις, ὡς δύναται τις νὰ φαντασθῇ, δὲν εἶνε πρᾶξις ἀναδρίας ἢ θάρρους, εἶνε τοῦλάχιστον πρᾶξις ἀδυναμίας· εἶνε ὁ ἡθικὸς χαρακτήρ ὑποκύπτων εἰς μίαν ὑπερτέραν αὐτοῦ πάλιν, ὅταν αἱ περιστάσεις εἶνε ὑπέρτεραι τῶν δυνάμεών του. Ὅσον κατατεθλιμμένος καὶ ἂν ἦτο ὁ Φίλιππος δὲν ἦτο ὁμοῦς εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο νὰ αἰσθανθῇ ἑκυτὸν ζῆσον μετὰ τὴν δοκιμασίαν τὴν ὁποίαν ὕφιστατο, οὔτε εἰς τὸ σημεῖον νὰ λησμονήσῃ τὴν φρίκην τὴν ὁποίαν ἡ ἀνατροφή του καὶ αἱ πρῶται οἰκογενειακαὶ ἀρχαὶ τῷ ἐνέσπειρον διὰ τὸν ἀσεβῆ θάνατον.

Πρὸ πάντων ἐξήτασε τὴν οικονομικὴν του θέσιν, διότι ἐδῶ ἐπαίχτο ἡ τιμὴ του, ἀπὸ ταύτης δὲ τῆς στιγμῆς οὐδεμίαν ὠφέλειαν περιέμεναν ἐκ τοῦ δρᾶματός του. Περειτήρησεν ὅτι τὸ ἐνοίκιον τοῦ μικροῦ οἴκηματος, τὰ οἰκιακά ἐξόδα, αἱ ἀνθοδέσμαι, ὁ δειπνὸς καὶ τὰ ἔκτακα τῷ ἀπετέλουν ἐν παθητικὸν ἀρκετὰ σημαντικόν. Ἐγραψέ τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἰς τὸν πατέρα μου μετὰ ταύτας τὰς λέξεις.

«Πάτερ μου, τὸ δρᾶμα μου ἐσφρίχθη, ἡ ἐρωμένη μου μ' ἐγκατέλειπε, καὶ ὀφείλω 25,000. φρ. Ὑφίσταμαι θλίψεις αἵτινες εἶνε μεγάλαί, ἐξαιρουμένων ἐκείνων τὰς ὁποίας σοὶ ἐπροξένησα· ἀλλὰ τῷ κατοικίαν, παραιοῦμαι τὴν φιλολογίαν καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ φανῇς ἀρκετὰ ἀγαθὸς ὅπως πληρώσῃς τὸ χρεὶός μου. Σὲ δεύκαλιζομαι πάτερ μου, μετὰ φιλοστόργου τρυφερότητος».

Ἐπῆγε νὰ βίβῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος τὴν ἐπιστολὴν ταύτην εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ ἐλάβε τὴν περιέργειαν διερχόμενος ἀπὸ τὴν θέσιν ὅπου τοιχοκολλοῦνται τὰ θεατρικὰ προγράμματα νὰ ἴδῃ τί ἀπέγινεν ἡ ἀφορὰ ἐγγόνη. Προσέλαβεν ὁ δειψὸς παραστάσις ἀνεβλήθη καὶ κακοδιαθέσις τῆς Μαρίας Γεράλδ. Τῇ κυρίῳ ἀναγινώσκων τὰς ἐφημερίδας ἀπὸ τὰς

ὁποίας συνέλεγε ἀκόμη περισσοτέρας πικρίας ἔμαθεν ὅτι ἡ νέα ἡθοιοὺς ἐπλήρωσε τὸ πρόστιμόν της εἰς τὸν διευθυντὴν της καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Πετρούπολιν ὅπου τὴν ἐκέλει μία λαμπρὰ τύχη.

Τὴν ἐπαύριον ἐλάβε ἀπὸ τὸν πατέρα του ἐπιταγὴν ἀπὸ 25,000. φρ. Ἡ ἐπιστολὴ δὲν περιείχε τίποτε περισσότερον. Ἐνόησεν ὅτι πρὶν ἢ ὁ πατήρ του τῷ ἀποδώσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του καὶ τὴν φιλίαν του ἀπῆται νὰ γίνῃ ἄξιος διὰ μιᾶς σοδαρῆς μεταμορφώσεως τῆς ζωῆς του. Τὸν νύχαρίστησε μετὰ τινὰς συγκινημένους λέξεις καὶ τῇ ὑπεσχέθη ὅτι γρήγορα θὰ τὸν νύχαρίσται. Ἀλλὰ καίπερ ἐλευθερωθεὶς ἀπὸ μίαν τῶν σοδαρωτέρων μεριμνῶν του ἔμμεν ἐπὶ πολὺ ἀκόμη πεπληγμένος ἐκ τῆς ἀποτυχίας του, καὶ κατάκαρδα πεπληγμένος. Ἐπῆγεν εἰς τὸν Ἅγιον Γερμανὸν ὅπου διέμενεν ὀλίγον κατὰ τὸ θέρος, μὴ δυνάμενος ν' ἀποβάλλῃ τὴν ἀθυμίαν του καὶ ἀναδάλλων ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν ἐπανάληψιν τῶν σχέσεων καὶ σπουδῶν του.

Ἦτο τὸ ἔτος τοῦ ὀλεθρίου πολέμου μας. Εὐθὺς ὡς ἐξερράγη ἐγένετο κραυγὴ ἐπαναστάσεως. Περὶ τὰ τέλη Ἰουλίου ὁ κ. Βοασβιγιέ ἐπληροφορήθη περὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ υἱοῦ του ἀπὸ ταύτας τὰς γραμμάς.

«Πάτερ μου πρὸ ὀλίγου κατετάχθην ἐφ' ὅσον θὰ διαρκέσῃ ὁ πόλεμος εἰς τὸ 2ον Σύνταγμα τῶν Ζουάδων. Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ με ἐπίδοκμάσῃς. Ἀύριον θὰ συναντήσω τὸ σῶμά μου εἰς Chalons. Θὰ σοὶ γράφω ὅσάκις δύναμαι.»

Ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς ἐπιστολῆς ταύτης πέντε θανάσιμοι μῆνες παρήλθον χωρὶς πατὴρ καὶ υἱὸς νὰ λάβωσι μίαν καὶ μόνην εἰδήσιν ὁ εἰς ἀπὸ τὸν ἄλλον.

Β'.

Ὁ λιμὸς κατέβαλε τοὺς Περισίους. Ἡ εἰρήνη ἐγένετο.

Ἐντὸς χαμηλοῦ δωματίου εἰς ἑπαυλιν ἀπομεμονωμένην λεύγας τινὰς ἀπὸ τοῦ Mans νέος τις εἶνε ἐξηπλωμένος ἐπὶ στρωμνῆς χωρικοῦ ἐστημένης πλησίον παραθύρου. Ταράσσεται ὑπὸ αὐπνίας καὶ σφοδροῦ πυρετοῦ· μόλις κλείει τοὺς ὀφθαλμούς· παράξεναι ὀπτασίαι τὸν ἐνοχλοῦν· θορυβώδεις σκηναὶ μάχης ἐν αἷς αἵρνης ἀναμειγνύονται θεατρικαὶ ἐορταί, φῶτα, γυναῖκες, θόρυβοι χειροκροτημάτων καὶ σφυριγμοί· στηρίζει τὸ μέτωπόν του ἐπὶ τῆς χειρὸς ἐκείνης τὴν ὁποίαν μόλις δύναται νὰ ὑψώσῃ· κραταπρεῖ ἐξω ἀνὰ μέσον τῶν στενῶν ὑκλοπραθύρων. Εἶνε νύξ· φαίνεται ἀχανὲς σειρά λειμῶνων κεκαλυμμένων ὑπὸ χιό-

νος μετά τινων μελανών έρειπίων έδω και εκεί· θαθεία σιγή την όποιαν διαταράσσουν κατά μακρά διαλείμματα γαυγίσματα εξηρησιμένων κυνών.—Είπε ή έρημος γή της πατρίδος.

Δυστυχές Φίλιππε! τό πών είνε σκοτινώ-
τατον! Καί αύτός ό πατήρ του έχάθη είν
την θαθείαν ταύτην συμφοράν; Έάν ζή πώς
τόν έχατέλιπε τότον καιρόν; Καί όμως τό
παιδί έφάνη άνδρείον, υπέρβε μετá γενναίο-
τητος· συνησθάνθη και είνε βέβαιον ότι άρ-
κετά εξιλέωσε τά πρώτα της νεότητός του
άμαρτήματα! Διατί λοιπόν ό πατήρ του τόν
αφήκεν εκεί μόνον, πληγωμένον, θνήσκοντα;
Διατί δέν έρχεται; Αχ! άν ήρχετο! άν
ήρχετο!...

Έρχεται είνε πλησίον.—Έλαβε την τε-
λευταίαν έπιστολήν του υίου του.—Οίμοι!
την τελευταίαν μόνον έν μέσφ της ταρα-
χής τών φρικτών τούτων χρόνων. Η έπι-
στολή όμως αύτη δέν του άφήρεσε τάς ά-
γωνίας του διότι την έλαβε δεκαπέντε ή-
μέρας ύστερον. Αύτη τόν έπληροφόρει ότι ό
Φίλιππος έζη ότι ήτο είν τό στράτευμα του
Chanzy καθ' ήν στιγμήν τούτο άνεχώρει διά
τό Mans.—Πόσαι μάχαι έπειτα, ποσοί θά-
νατοι! Άνεχώρησε πάραυτα είν Mans' ήδυ-
νήθη νά συναντήση εκεί τους συστρατιώτας
του υίου του· ό υίός του ήτο πληγωμένος είν
μίαν δεκάδα λευγών, είν την έξοχήν.....δέν
ήξεύρει πού κανείς. Έρχισε τότε ν' ακολου-
θή την όδόν την όποιαν ήκολούθησε τό
στράτευμα έρωτών νυχθημερόν τά φορητά
νοσοκομεία. Είν τι χωρίον όνομαζόμενον Λί-
βου πρό όλίγου έμαθεν ότι νέον τινά ά-
ξιωματικόν πληγωμένον μετέφερον εκεί πλη-
σίον εντός· τινος επάύλεως όπου έθεραπεύετο
υπό του ίατρού της κόμης. Τό όνομά του;
Δέν τό ήξευρον.

Η αύγή ρίπτει τάς πρώτας άμυδράς
λάμψεις της επί της χιόνος. Μεγάλη σκιά
διέρχεται αΐφνης πρό του παραθύρου της έ-
παύλεως. Οί όφθαλμοί του Φιλίππου άνοιγον-
ται υπερμέτρως.—Είμαι τρελλός ψιθυρίζει—
Η θύρα άνοίγεται, ρίπτει φωνήν σπαραξι-
καρδίου χαράς.—Όχι δέν είμαι τρελλός—εί-
νε ό πατήρ μου!—Έγώ... ναι... έγώ αγαπητόν
μου τέκνον... αγαπητόν μου τέκνον είναι πλη-
γωμένο πολύ;... λέγε.

—Όχι... τίποτε!... ό ώμος... τίποτε. Αχ!
ίατρεύθην. Ίδέ.

Γ'

Κατά τό φθινόπωρον του ίδίου έτους έ-
σπέραν τινά του Σεπτεμβρίου επαιζέτο ό

Robert είν τό θέατρον Opera. Η
μαρκησία Δε-Ταλυάς νέα ξανθή, σπανίας καλ-
λονής ήτο είν τό θεωρείόν της μίαν Δευτέραν
συντροφευμένη από τόν σύζυγόν της, από τόν
κύριον και από την κυρίαν Δε-Λαβερνύ εξα-
δέλφων της και από άλλων φίλων της. Πε-
ρί τό τέλος του τρίτου διαλείμματος ό κ.
Δε-Ταλυάς όστις ήτο άνήρ επιβλητικού παρα-
στήματος και χαριέστατος μεθ' όλα τά
τεσσαράκοντα πέντε έτη του, διέκοψεν αΐφνης
την συνδιάλεξίν του μετá της κ. Δε-Λαβερ-
νύ και διηύθυνε τάς διόπτρας του μετ' εκ-
τάκτου ενδιαφέροντος πρός τινά τών διόδων
της όρχήστρας.—Μά τόν Θεόν άνεφώνησεν,
είνε ό νέος μου! Ταύτοχρόνως ήγήθη τα-
χέως έλαβε τόν πύλον του και εξήλθε του
θεωρείου.

—Τί έπαθεν; είπεν ή κ. Δε-Λαβερνύ είν την
κυρίαν Δε-Ταλυάς.

Η νέα ξανθή μαρκησία έκαμε διά της
χειρός και της κεφαλής κινήσιν υπερβολικής
άδιαφορίας· ώς γυνή ήτις παρήτησε πρό και-
ρού νά είσχωρή είν τά μυστικά του σύζυγου
της. Έν τούτοις μετá σκέψιν ενός λεπτού
ύψωσε τάς διόπτρας της και τάς προσήλωσεν
επί τών πρώτων καθισμάτων της όρχήστρας.
Πάραυτα σχεδόν είδε τόν κ. Δε-Ταλυάς έν
ζωηρά συνομιλία μετá νέου όστις εφάνετο
δηλών ζωηράν έκπληξίν. Τό διαλείμμα έπλη-
σίαζε νά τελειώση, άντήλλαξε χαιρετισμόν
και μετá στιγμήν ύστερον ό μαρκησίας Δε-
Ταλυάς εισηλθεν είν τό θεωρείον.

—Δέν ήπατήθην, είπεν ευθύμως. Είν αυτό
τό ίδιο τό αγαπητό παιδί. Είμαι άληθώς
γοητευμένος διότι τό επανεύρον... Πάντοτε
είνε θελκτικόν... Τό είδες αγαπητή μου;

—Ποιον αγαπητόν παιδί; είπεν ή μαρκησία.

—Ε! τό παιδί του κωδωνοστασίου!

—Αχ! άλήθεια; είπεν ή κ. Δε-Ταλυάς με
ήρεμον ύφος... Λοιπόν διηγήθητι την ιστορίαν
είν τάς κυρίας ταύτας αί όποιαι δέν 'ξεύ-
ρουν τί τρέχει και αί όποιαι σάς εξέλαβον
διά τρελλόν.

Οί έν τφ θεωρείφ επόμενον νά μάθωσι
την ιστορίαν του νέου και του κωδωνοστα-
σίου, ότε ό μαρκησίας Δε-Ταλυάς ήρχισε την
διήγησίν του διά τούτων τών λόγων.

—Γνωρίζετε ότι διαρκούντος του θλιβερού
εκείνου πολέμου ήμην διοικητής του μετα-
βατικού του συντάγματός μου. Μετá τάς
συνπλοκάς της Όρλεάνης υπήρχον πολλά κενά
είν τό τάγμα μου· τά άνεπλήρωσα όπως
ήμπορούσα καλλίτερον συνάξων άσπλους άν-
δρας οΐτινες πρό όλίγου είχαν καταταχθί είν
τάς τάξεις μας· διότι είχαν άρκετά καλά
τάγματα και ήμπορούσα νά συγκρατώ πολύ

καλήν τάξιν. Σύν τοις άλλοις ήλθε μίαν πρω-
ταν νέος όστις κατετάχθη ως έθελοντής είν
τους Ζουάβους κατά τάς αρχάς του πολέ-
μου. Τό τάγμα του είχαν αΐχμαλωτισθί είν
την Γερμανίαν και έσώθη διά του Βελγίου, πώς
δέν γνωρίζω. Έήλθε πρός άντάμασίν μας
είν τό στράτευμα της Loire... ήτο χαριέστα-
τος... Μοι έκαμεν άμέσως καλήν έντύπω-
σιν διά τό καλόν ήθος τον και διά την
άνδρειαν του. Όταν όλίγον εξήπτετο, με
τόν έστριμμένον μύστακά του με τό πηλίκιόν
του όλίγον όπισθεν, και με τους πυρώδεις
όφθαλμούς του μ' έκαμεν νά σκέπτομαι τους
λεπτοκαμωμένους της αύλης τών Valois· δέν
του έλειπεν είμη είν μαργαρίτης είν τ' αΐτί
Και έν άλλο άκόμη με έκαμεν νά τόν αγα-
πώ· είχε συνήθειαν όπου όπου είν τό χιόνι, είν
τη φωτιά του καίθε πρωί. Τούτο μοι υπενθύμι-
ζε τους λόγους του Dary είν τόν Beile—νο-
μίζω—διαρκούσης της· εκ Ρωσσίας άνεχωρή-
σεως.—«Έξυρίσθης κύριε; είσαι άνδρείος.» Οί
συστρατιώται του τόν ώνόμασαν ύπολοχαγόν.

Κατά την είν τό Mens εισοδόν μας τό
στράτευμά μου ευρέθη μίαν ήμέραν είν θέσιν
άρκετά δύσκολον. Χωρίς νά είνεθω είν
στρατηγικάς λεπτομερείας αί όποιαι θά δυ-
σχεύουν τάς κυρίας και τάς όποιας άφ'
έτέρου άδυνατώ νά δώσω θά σάς είπω
είν δύο λέξεις· ότι έτοποθετήθην μετá του
τάγματός μου είν τι χωρίον όπου έπρεπε νά
μείνωμεν όσο τό δυνατόν περισσότερον και-
ρόν. Έτοποθέτησα μέρος τών άνδρών μου είν
τάς οικίας και είν τους κήπους και άπε-
σώθη μετá του ύπολοίπου όπισθεν ισχυ-
ρού προχώματος είν την μεγάλην ίδόν
του χωρίου. Κατά μέτωπόν μας, σχεδόν έν
κοιλόμετρον ήτο μικρόν τι δάσος και εντός
αυτού όχι όλίγοι Πρώτσοι. Έσκόπευον έ-
πάνω μας και ήμεις άνταπεκρινόμεθα όπως
ήδυνάμεθα με τά όπισθογεμνά όπλα μας και τά
όβούζια μας. Η προσβολή έβαινε θραδέως και
επειδή ήκούετο ταύτοχρόνως ζωηρόν πυρ είν
τά δεξιά μας και αριστερά μας οί άνδρες
μου ήνοχλούντο και έγώ επίσης. Ό τόπος
ήτο χαμηλός, δασώδης και όχθωδης ώστε δέν
ήδυνάμεθα νά βλέπωμεν τί συνέβαινε πλάγι-
ως μας. Έζήτειν λοιόν μίαν ύψηλήν σκοπιάν
όπόθεν θά ήμπορούσα νά βλέπω όλίγον τόν
τόπον. Την έκκλησίαν του χωρίου είν την
όποιαν στήριζετο μια πλευρά του προχώ-
ματός μας συνέβη νά την επιδιορθώσουν και
είχον άφίσει μίαν κλίμακα του τεχνίτου
της σκαπής· εστήμεν νά είν τόν τοίχον. Μοι
έχρησίμευσεν όπως ανέλθω επί κινηλιδωτού
έξώστου όστις περιετοχιζε τό κωδωνοστάσιον

περί τους κώδωνας. Μόλις έφθασα εκεί, και
άνεγνώρισα ότι δύο χωρία όλίγον μεμακρυ-
σμένα τά όποια ήσαν δεξιά μας και αρι-
στερά μας πρό όλίγου έκυριεύθησαν. Ό έχ-
θρός έρείπετο έφ' ήμών και ταύτοχρόνως
τό στράτευμα τό όποτον είχομεν κατά μέ-
τωπον εξήρχετο του δάσους και ήρχισε την
επί τά πρόσω κινήσιν του. Έκρεμόμεθα ά-
πό μίαν κλωστήν. Δέν έλειπεν άλλο είμη
νά φύγη κανείς άν ήμπορούσε. Έδωκα τό
σύνθηες σύνθημα είν ένα τών αξιωματικών
μου· ή σάλπιγξ ήχησε, τό τάγμα συνηθοίσθη
όλίγον κατ' όλίγον και έτέθη είν αναχώρησιν
με στρατιωτικόν βήμα πρός τά δάση τά
όποια ήσαν όπισθεν μας. Ηρά τόν πανικόν
επιτηδείω; έφερον τά τηλεβόλα των. Συνέβη
δέν κατά την άπόσπασιν τηλεβόλου από του
προχώματος και έν μέσφ όλης ταύτης της
συγχύσεως ν' ανατραπή ή κλίμαξ μου και νά
πέση κατάχαμα. Θέλω νά έλπίσω ότι μ' έ-
πίστευον καταβάντα, αλλά δέν είχαν καταβή.
Έπείσμως και έμεινα επί της σκοπιάς μου
μέχρι της τελευταίας στιγμής διά νά ένθαρ-
ρύνω τους άνδρας μου... και αΐφνης όταν ή-
θελον νά καταβώ...—και σάς βεβαιώ ότι ήτο
καιρός—πλέον δέν υπήρχε κλίμαξ! Κράζω,
φωνάζω άλλ' είχε τόν λόγον τό τηλεβόλον και
οί στρατιώται μου έβιάζον καλά. Τέλος ιδού
με εγκαταλειμμένον είν τό ύψος του κω-
δωνοστασίου μου.

—Ηθέλον νά σάς έβλεπα, είπεν ή κυρία
Δε-Ταλυάς.

—Μά την πίστιν μου, έκηκολούθησεν ό
μαρκησίας, ήμην πολύ κακά εκεί. Ήμην είν
μέγαν κίνδυνον και τό χειρότερον διότι ενό-
μιζον ότι εγενόμην γελοίος. Ευτυχώς οί Πρώ-
σοι δέν εγνωρίζον την θέσιν μου. Έσκέφθην
νά θέσω τό ρινόμακτρόν μου είν την άκραν
της σπάθης μου και νά διαπραγματευθώ.
Τούτο μ' έπληγτε, αλλά τέλος έσκέφθην νά
τό πράξω, όταν αΐφνης ήκουσα νά με φωνά-
ζουν από κάτω.

—Διοικητά μου!

Παρατηρώ και αναγνωρίζω τόν ευγενή νέον
μου. Παρετήρησε την άπουσίαν μου και επα-
νήλθε νά με ζητήση κατάμονος... Τούτο ήτο
άρκούντως ευγενές.

—Διοικητά μου!

—Τί είνε φίλε μου;

—Δέν ήμπορείτε νά μείνητε έδω!

—Δι' όνομα Θεού πρέπει νά μείνω!... ή κλί-
μαξ είνε κατά γής.

—Αλήθεια, δέν ήμπορείτε νά καταβήτε μέ-
σα είν την έκκλησίαν διοικητά μου;

—Αδύνατον...! εκτός και εάν είναι δυ-
νατόν νά καταβώ έφιππος... επί κώδωνος. Πή-

γαινε παιδί μου, ευχαριστώ... υπαγε... σώθητι.

— Περιμένετε δλίγον, ανεφώνησε.

Ταυτοχρόνως τὸν εἶδον νὰ πηδᾷ ἄνω τοῦ προχώματος καὶ νὰ προσπαθῇ ν' ἀνυψώσῃ τὴν πεσούσαν κλίμακα. Τὸ νὰ ὑψωθῇ μία κλίμαξ τοιούτου μεγέθους εἶνε δι' ἓνα μόνον ἄνθρωπον καὶ εἰς εἰρηνικὰς ὥρας ἐργασία δυσκολωτάτη· ἀλλ' ὅταν πρόκειται ἡ ἐργασία αὕτη νὰ ἐκτελεσθῇ ἐν μέσῳ τουφεκισμῶν λυσσασθῶν, εἶνε πράξις δεινὴ· σὰς ὀρκίζομαι, καὶ μὲ δλίγα λόγια μία ἥρωϊκὴ ἐργασία.

Ἐν τούτοις οἱ Πρώσοι ἐφαίνοντο εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ὁδοῦ καὶ ἔριπτον βλήματα σιδηρὰ ἐπὶ τοῦ ἐγκαταλειμμένου προχώματος πρὸ τοῦ ὁποίου εἰργάζετο ὁ νέος μου. Δὲν ἀνέσχον πλέον.

— Ὑπαγε ἀνδρεῖον τέκνον μου τῷ ἀνέκραζα· θὰ σκοτωθῇς, φύγε... θὰ συλληρθῶ... ἰδοὺ τὸ πᾶν!

— Ἀλλὰ διοικητὰ μου τὸ πῦρ ἐπκυσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἦτο ἀληθές. Μικρὸν ὁδοῦζον ἔθηκε πῦρ εἰς τὸ ξύλινον οἰκοδόμημα καὶ τοῦτο ἐκαίετο καλὰ. Σὰς δίδω τὸν λόγον μου ὅτι κατελήφθην ἀπὸ φόβον καὶ ἀφῆκα τὸ παιδί νὰ ἐργασθῇ... Δοιπὸν μὲ τὸν Θεὸν ὕψωσε τὴν κλίμακα! Δὲν ἔκαμα πάλιν ὥραν νὰ καταβῶ. Ἐναγκαλιζόμενος τοῦτο τὸ ἔκκαμα νὰ ἐκβάλῃ κραυγὴν· εἶχεν ἓνα ὦμον ἡμιτεθραυσμένον τὸ δυστυχισμένον παιδί... τέλος εἰργάσθη ὡς λέων. Ἠδυνήθημεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ δάσος κρατοῦντες ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Τὴν ἐπαύριον ἐπειδὴ ἦτο πολὺ κακὰ εὔρεν μέσον νὰ τὸ τοποθετήσω προσωρινῶς εἰς τινὰς γενναίους χωρικούς οἱ ὅποιοι μοὶ ὑπεσχέθησαν νὰ τὸ περιθάλψωσι. Ἐκτοτε δὲν τὸ ἐπανεῖδον. Δὲν ἤξευρα τὸ ὄνομά του, εἴτε διότι δὲν μοὶ τὸ εἶπε, εἴτε διότι τὸ ἐλητμόνησα. Οἱ ἄνθρωποι εἰς τοὺς ὁποίους τὸ ἐτοπ.θῆκε δὲν ἤξευρον τίποτε περισσότερον. Τέλος κρίνατε περὶ τῆς ἐκπλήξεώς μου καὶ τῆς ευχαριστήσεως τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασα ἐπανευρίσκων αὐτὸ ἐδῶ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην καὶ ἐν πλήρει θεάτρῳ. Ἰδοὺ τὸ ἐπισκεπτήριόν μου.

Ἡ μαρκησία ἔλαβε τὸ ἐπισκεπτήριον καὶ ἀνέγνωσε χαμηλοφώνως—Philippe Boisvilliers de la Roche-Ermel.—»

— Θεέ μου! πόσον ἐπεθύμουν νὰ τὸν εἶδω ἐκ τοῦ πλησίον εἶπεν ἡ κ. δε-Λαβερνύ.

— Ἐξαδέλφη μου, εἶπε ὁ κ. δε-Ταλυὰς. εἶσαι εὐτυχής... Ἰδοὺ τον.

Μετὰ τοιοῦτον πρόλογον ἡ εἴσοδος τοῦ Φιλίππου Βοασβιγιὲ εἰς τὸ θεωρεῖον ὑπῆξε φυσικῶς θριαμβευτική. Αὕτη ἡ κορίτσα δε-Ταλυὰς ἥτις δὲν ἤρεσκετο εἰς τὰς ἐπιδείξεις ἡγέρθη ἑλαφρῶς καὶ τῷ ἔτρινε τὴν χεῖρά της λεπτῶς

ἐχειροκτιωμένην μέχρι τοῦ ἀγκῶνος.—Εὐτυχὴς διότι σὰς ἐγνώρισα εἶπεν αὕτη μὲ ἀδέσβαιον μειδίαμα. Ἐκάθησεν ὀπισθεν ἐκείνης καὶ ἤρχισε νὰ τὸν ἐρωτᾷ προσβλεπούσα ἄνω τοῦ ὦμου της.

— Εἰσθε πολὺν καιρὸν ἀσθενὴς ἐκ τῆς πληγῆς σας;

— Ἀρκετὰ πολὺν κυρία, ναί. Ἐπῆλθ μὲ τὸν πατέρα μου νὰ διέλθω τρεῖς μῆνας εἰς Cannes διὰ νὰ κατορθώσω ν' ἀναλάβω.

— Τώρα εἰσθε πολὺ καλὰ;

— Ἐντελῶς καλὰ κυρία.

— Θὰ σὰς βλέπωμεν συχνὰ τοῦτον τὸν χειμῶνα; δὲν εἰν' ἔτσι;

— Κυρία!

— Τώρα εἰσθε ὀλίγον οἰκογενειακός. Ὅταν τις ὑπῆρξε ἀδελφός ἐν πολέμῳ... τοῦτο εἶνε ἓνας δεσμός.

— Κυρία!

— Θεέ μου! κύριε, εἶπεν ἡ κυρία δε-Λαβερνύ, ἥτις ἦτο γυνὴ ἀρκετὰ κομψή, μελαγχροινὴ, μὲ πυρὰς ὀφθαλμούς, καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἀποτελῶ μέλος τῆς οἰκογενείας. Θὰ σὰς παρακαλέσω νὰ ἐνθυμεῖσθε... Αὐρίον τὸ ἐσπέρας ἔχομεν ἓνα μικρὸν soigné... ἐν τίποτε... Ἐὰν εἰσθε εἰς θέσιν νὰ χορεύσητε, βεβαίως θὰ εἰσθε ὁ καλῶς ἐρχόμενος.

— Κυρία!

Τὸ διάλειμμα ἐπλησίαζε πρὸς τὸ τέλος· ὁ κύριος δε-Ταλυὰς ἠθέλησε νὰ τὸν προπέμψῃ. Ὅταν εἰσελθὲν εἰς τὸ θεωρεῖον εὔρεν ὅλους τοὺς ἐν αὐτῷ κατχνημένους νὰ ἐγκωμιάζωσι τὸν νέον φίλον του, ἐκτὸς τῆς κυρίας δε-Ταλυὰς ἥτις καθὼς εἶπομεν δὲν ἡγάπα τόσον τὰς ἐπιδείξεις.

(ἔπεται συνέχεια)

Σ' ΕΝΑ ΞΕΝΑΚΙ

—

Τῷ Παναγιώτῃ Δ. Ἀβούρη.

Γλυκὸ ξενάκι μου, χρυσὴ ἦταν ἡ ὥρα
Ποῦ ἦλθες· σὺν ἄγγελος εἰς αὐτὴν τὴν γῆν
Ποῦ εἰς τὴν ἀνθρώπων μικρὴν μὲς χώραν
Καινούρια ἐσκόρπισες οὐράνια αὐγήν.

Μικρὸ ξενάκι μου χαριτωμένο,
Γιούλιο, χρυσάνθεμο, κρίνο, μυρτιά.
Στεφάνι ὁλόδροσο, γιὰ σὲ πλεμμένο,
Θὰ ἰδῇς εἰς τὴν κάθε σου γλυκεῖα ματιά.

Μ' ἀσπράς καμελίας, καὶ μπουγαρίνια
Μ' ἀχνὰς παιδιόνας καὶ γαστριὰ
Μ' ὄλα τοῦ τόπου μας τὰ καναρίνια.
Θὰ κάμης κόρη μου, νέα γνωριμιά.

Πάνω εἰς τὰ ῥόδα μὲς θὰ ἰδῇς χυμμένα
Τὰ δροσομάραγμα τοῦ οὐρανοῦ.
Τὰ περιβόλια μὲς τὰ μυρωμένα
Θὰ νὰ σοῦ πάρουνε, καρδιά καὶ νοῦ.

Τρελλὸ τὸ ζέφυρο, χαρὰ γεμάτο
Πότε εἰς τὰ ὀλόπικνα χυτὰ μαλλιά,
Πότε εἰς τὸ μάγουλο θ' ἀκούς τ' ἀφράτο
Ν' ἀφίην ἀχόρταγα, μύρια φιλιά.

Ὅταν ἀστρόφωτα τὰ οὐράνια πλάτη,
Μυστήριον χύνουνε εἰς τὴν γῆν γλυκὴν.
Γιὰ σὲ νανούρισμα μὲς τὸ κρεβάτι
Θὰ εἰν' τὸ τραγοῦδι μὲς τὸ ἀρμονικό.

Κι' ὅταν ὀλόχαρκα γλυκοχαράζει
Θ' ἀκούς εἰς τὴν σκέπη σου, μικρὸ πουλί
Ξύπνα ξενάκι μου, νὰ σοῦ φωνάζῃ,
Ξύπνα, κ' ἐρόδισην ἡ ἀνατολή.

Γιὰ σὲ τὸ στόμα μὲς γλυκὸ τραγοῦδι
Θὰ νάχῃ ἀδιάκοπο σὺν τὸ ζῆταίς.
Γιὰ σὲ τὸ χῶμα μὲς γλυκὸ λουλουδί
Θὰς τὸ ἀσύγκριτο, πόδι παταίς.

Γιὰ σὲ χρυσόπλεχτο μικρὸ κλουβάκι
Ἐβγαινε ἀπόκρυφα κάθε καρδιά
Κιὰ σένα ἀτίμητο γλυκὸ ξενάκι
Γαί ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα χύνει εὐωδιά.

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΤΟ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΟΝ

Ὁ πρῶτος ἐφευρετὴς τοῦ ἐπισκεπτηρίου ἀγνοεῖται, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι εὐεργεταὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ταῦτα μόνον εἶναι γνωστὸν καὶ βέβαιον ὅτι τὸ ἐπισκεπτήριον εἶναι κινεματικὴ ἐφεύρεσις καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸ ἐνός καὶ ἑπταετηρείου αἰῶνος συγχρόνως μὲ τὴν σινικὴν πορσελλάνην, ἔκτοτε δὲ π.

λαβε γενικὴν διάδοσιν. Ἐν Σινικῇ τὸ ἐπισκεπτήριον εἶναι εἰς γενικὴν χρῆσιν ἀπὸ χιλιετηρίδων ἤδη. Ὅπως δὲ τὰ πάντα ἐκεῖ εἶναι αὐστηρῶς κεκαנוτισμένα, οὕτω καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἐπισκεπτηρίου ὅπερ ὀνομάζουσι τίτ—σε. Τὸ τίτ—σε εἶναι παρὰ τοῖς Σίναϊς τὸ βαθμόμετρον τῆς κοινωνικῆς ἀξίας ἐκάστου· ἀλλ' ἡ κοινωνικὴ θέσις δηλοῦται οὐ μόνον, ὡς παρ' ἡμῖν, διὰ τίτλων, στεμμάτων καὶ οἰκισμῶν ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐπισκεπτηρίου. Ὅσο ὑψηλότερα εἶναι ἡ θέσις τοῦ ἀνδρὸς τόσῳ μεγαλῆτερον εἶναι καὶ τὸ ἐπισκεπτήριόν του. Καὶ τὸ χρῶμα ὡσαύτως διαφέρει κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ τε ἀποστολέως καὶ τοῦ ἀποδέκτου. Ὅτε ὁ ἄγγλος πρεσβευτὴς λόρδος Μακάρτνεϊ ἀφίκετο εἰς Πεκῖνον, ἦλθον πρὸς αὐτὸν πολλοὶ ὑπηρέται σύροντες ὑπερμεγέθη τινα κύλινδρον ἐρυθροῦ χάρτου, ὅστις ἐκτυλιχθεὶς ἐκάλυπεν ὁλόκληρον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς αἰθούσης. Ὁ ἐρυθρὸς οὗτος χάρτης ἦτο τὸ ἐπισκεπτήριον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Σινικῆς. Ὅτε τὸ πρῶτον εἰσῆλθον εἰς Εὐρώπην ἡ χρῆσις τοῦ ἐπισκεπτηρίου, ἡ τιτλοφορία εὐρίσκειτο αὐτόθι εἰς τὴν ὑψίστην ἀκμὴν της. Κατ' ἀρχὰς μετεχειρίζοντο τὸ ἐπισκεπτήριον ὅπως ἀναγγεῖλωσι τὰς ἐπισκέψεις των. Συνήθως περιεβάλλοντο τὰ ὀνόματα ὑπὸ χρυσῶν περιωρίων, ἐνίοτε δὲ ἦτο ἐξωγραφισμένος ὁ ἔρως πρὸ μαρμαρίνης τραπέζης καὶ χαράσσων διὰ τῆς γραφίδος τὰς λέξεις. Τὸ ἐπισκεπτήριον Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου ἔκτου περιεκοσμεῖτο ὑπὸ λευκῶν περιστρωφῶν καὶ κανίστρων ἀνθέων. Ἐπὶ τινῶν ἐπισκεπτηρίων ἦτο ἐξωγραφημένη ὁλόκληρος εἰκὼν, παριστάσα ὁδοιπρὸν ἱστάμενον παρὰ τοῖς ἐρειπίοις ἑλληνικοῦ ναοῦ καὶ προσπαθεῦντα ν' ἀναγνώσῃ ἀρχαίαν τινα ἐπιγραφὴν· ἡ δὲ ἐπιγραφὴ αὕτη ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκεπτοῦ. Ὁ Γερμανὸς ἀρχιτέκτων Φίσερχ φὸν Βέρν ἦτο ἐξωγραφημένος ἐπὶ τοῦ ἐπισκεπτηρίου ὡς ἄλιε· ἔλκων τὸ δίκτυον, διότι τὸ ὄνομά του Φίσερχ σημαίνει κυρίως «Ψαράς». Ὁ περιβόητος τυχοδιώκτης Κόζανόβα ἔγραψε τὸ ὄνομά του ἐπὶ ἀρχαίας τινὸς σημαίας βασταζομένης ὑπὸ ὄνου, ὁ δὲ περίφημος χαλκογράφος Βάρτεχ εἶχεν ἐπὶ τοῦ ἐπισκεπτηρίου του ἐκτογραφημένον κυνάριον, κρατῶν μεταξὺ τῶν ὀδόντων μικρὸν τεμάχιον χάρτου, ἐφ' οὗ ἦτο γεγραμμένον τὸ ὄνομα ἐκείνου. Πάντες σχεδὸν οἱ διάσημοι καλλιτέχνη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης περιεκόμενοι παντιοτρόπως τὰ ἐπισκεπτήριά των, αἱ δὲ κυρίαι ἀπέσταλλον τὰ ἰδικὰ των ἐντὸς κομφοτάτων φακέλλων ἐγκλειστα καὶ εὐωδιάζοντα ἐξ ἐκλεκτῶν ἀρωμάτων.

Ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐθήκεν ἀπότομον

τέλος εἰς ὅλα ταῦτα τὰ χαρίεντα καὶ πολυτελῆ ἐφευρήματα τῆς ἐποχῆς τοῦ 1800, καὶ ἐξηφάνισεν αὐτὰ μετὰ πολλῶν ἄλλων, ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κοινωνικοῦ βίου, μόλις δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς αὐτοκρατορίας ἀνεφάνισαν αὖθις τὰ ἐπισκεπτήρια. Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας καθιερώθη ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἔθιμον τοῦ περιβάλλειν τὰ ὀνόματα δι' ἐνὸς στεφάνου μετ' αὐτοκρατορικῶν ἀστῶν, εἰτινες μετὰ τὴν ἐποκατάστασιν τῆς βασιλείας ἀντικατεστήθησαν ὑπὸ τῶν βουρβωνικῶν κρίνων. Τὸ χρώμα τῶν ἐπισκεπτηρίων παρήλασεν ἀπὸ τοῦ πεποικιλμένου μαρμαροειδοῦς εἰς τὸ κατάλευκον. Μέχρι τοῦ ἔτους 1835 ἦσαν ἐν χρήσει λεπτὰ καὶ ἀπείριτα ἐπισκεπτήρια, ἔκτοτε δὲ ἐγένοντο μεγάλα καὶ μετρίχα ποιεῖδες περιθώριον, ἅτινα ἐνίοτε ἐκοσμοῦντο μετ' εἰκόνας τοπειῶν, θαλασσογραφίας κλπ. Μετ' οὗ πολὺ ὅμως ἡ καλαισθησιὰ ἠσπάσθη τὰ λευκὰ καὶ ἄνευ κοσμημάτων ἐπισκεπτήρια. Ὅτε ἐφευρέθη ἡ φωτογραφία ἤρχισαν νὰ θέτωσιν ἐν μιᾷ γωνίᾳ τοῦ ἐπισκεπτηρίου τὰς εἰκόνας τῶν ἐν μικρογραφίᾳ, ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ νεωτερισμὸς ἐπὶ βραχύτατον χρόνον ἐπεκράτησε. Σήμερον ὅλα τὰ ἐπισκεπτήρια φαίνονται σχεδὸν ὅμοια, μόνον κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν γραφὴν διαφέροντα ἀλλήλων.

Ὡς πρὸς πτύξιν τῶν γωνιαίων ἄκρων τοῦ ἐπισκεπτηρίου ἔσχε πρότερον ἡ ἐξῆς ἐθιμοταξία: Ἡ πτύξις τῆς ἄνω δεξιᾶς ἄκρας ἐσήμαινεν ὅτι ἡ ἐπίσκεψις ἦτο συγχαρητήριος, τοῦναντίον δὲ συλλυπητήριον ἐπίσκεψιν ἐδήλου ἡ πτύξις τῆς ἀπέναντι γωνίας τῆς ἄνω ἀριστερᾶς. Ἡ πτύξις τῆς κάτω ἀριστερᾶς ἄκρας ἐσήμαινεν ἀποχαιρετισμὸν, ἡ δὲ τῆς κάτω δεξιᾶς χαιρετισμὸν ἐπὶ τῇ ἀφίξει. Σήμερον τὰ παραγγέλματα ταῦτα τῆς παλαιᾶς ἐθιμοτυπίας ἐλησμονήθησαν καὶ μόνον τὸ πολὺ πολὺ, ὅταν ἐπισκεπτόμεθα τινα καὶ δὲν εὐρίσκομεν αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ του, συνηθίζομεν νὰ πτύσωμεν τὴν ἄνω δεξιάν γωνίαν τοῦ ἐπισκεπτηρίου δηλοῦντες οὕτω ὅτι τὸν ἐζητήσαμεν αὐτοπροσώπως. Ἄλλως δὲ, ἐννοεῖται, διὰ τοῦ ὑπέρτου ἀποστέλλομεν τὸ ἐπισκεπτήριον ἐντελῶς ἄθλαστον, ἄνευ πτυχῆς. Ὅταν δὲ θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν ὅτι ἡ ἐπίσκεψις ἡμῶν ἀπέβλεπε πολλὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, εἴνομιεν τότε ἐπισκεπτήρια μετὰ τὰς ἄνω δεξιᾶς ἄκρας ἐπτυγμένας, ὅσα εἶναι τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα. Τώρα δὲ ἤρχισε νὰ εἰσάγῃται εἰς τὰς ἄνωτέρας τάξεις πὸ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπικρατοῦν ἔθιμον, νὰ θάβηται τὸ ἐπισκεπτήριον ἐν τῷ μέσῳ, τοῦ ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἡ ἐπίσκεψις ἀπέβλεπεν ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειαν. Ἄν δὲ θέλωμεν νὰ φανερώσωμεν ὀρισμένον σκοπὸν τῆς ἐπισκέ-

ψεως μας, τότε γράφομεν ἢ τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν ἀντιστοίχων γαλλικῶν λέξεων, κατὰ τὴν ἀλόγως ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, ἢ τὸ καλλίτερον ὀλίγας ἑλληνικὰς λέξεις (π. χ.) διὰ νὰ σὰς ἀποχαιρετίσω ἀντὶ p p e = pour prendre congé, Συγχαίρω ἀντὶ p f = pour feliciter κ.λ.π.)

Εἰς τὸ προσεχὲς φῶλλον

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἔργον τοῦ γνωστοῦ καὶ ἀγαπητοῦ συνεργάτου μας κ. Λεωνίδα Χ. Ζώη.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΗΤΙΟΝ

Πρὸς τοῦ ἀπανταχοῦ ἀναγνώστας τοῦ Ἀνθῶνος. Εὐχόμεθα καλὰς ἐσοτὰς καὶ εὐτυχὲς τὸ νέον ἔτος — Σ. Φ. Τὸ γνωρίζεται. κ. Δ: I. M. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἀφιέρωσιν. Περιμένωμεν καὶ ἕτερον ποιημά σας — Α. Μ. Φιλιατρά. Ἐπιστολή σας ἐλήφθη. Περιμένωμεν — Α. Κ. Ἀθήνας: ὅα δημοσιευθῶσι εἰς τὸν Εἰκονογραφημένον Ἀνθῶνα — κ. Σ. Θ. Πάτρας: Ἐπιστολή σας καὶ συνέχεια ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν. Περιμένωμεν τὴν εἰκόνα. Συνδρομητὴν, Πάτρας. Τὸ ποιημά σας ἀκατάλληλον. Σ. Α. Πειραιᾶ. Εὐνόγηστα ποιήματα δὲν δημοσιεύωμεν, καὶ ἐπειδὴ τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται τὸ ἔργον σας ἀναπαύεται ἐν καλῷ. — Μ. Ἀτ. Ὡς βλέπετε εἰς τὴν ἀγγελίαν εἰς τὸν Εἰκονογραφημένον ὅα δημοσιεύωμεν ὀχι μόνον αἰνίγματα ἀλλὰ προβλήματα καὶ ἄλλα διάφορα παίγνια. Τυπογράφον, Ἀθήνας. Ὁ κ. Σπυρίδων Κοντόγιωργας ἐργάζεται εἰς τὸ τυπογραφεῖον εἰς ὃ ἐκτυπῶνται ὁ Ἀνθῶν. Εἶναι ἐκ τῶν καλλιτέρων ἐργατῶν στοιχειοθετῶν, ταχὺς καὶ φιλόκαλος.

Ἀρκοῦνται νὰ πληρώσουν τὴν συνδρομὴν των.

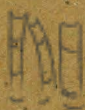
Οἱ ἐν Κερκύρᾳ. Δημ. Σ. Βλάχος, Διον. Φλαμπουράκης, Σ. Ἀλεξόπουλος, Ν. Ἀλμπουινιώτης, Σπυρίδων Κίτσος, Διονύσιος Ἀποστολάκης, Α. Κατωμέρης, Διονύσιος Θεοτόκης, Γ. Α. Στελακάτος, Γ. Ἀνδριόπουλος (πρώην τελῶνης) Π. Πάτροκλος, Α. Ζερβός, Θεόδ. Παπαδόπουλος, Κ. Κωσταλάτος, Ἡλίας Χρηστοβιτσιάτος, Διον. Μανιώτης.

(ἔπεται συνέχεια)

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου ὁ ΦΩΣΚΟΛΟΣ Σ. Καψοκεφάλου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Α1.Σ3.Υ1.Φ50023



ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ.
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ